

CENTRUM VOOR
GELIJKHEID
VAN KANSEN
EN VOOR RACISME
BESTRIJDING

STEUNPUNT TOT
BESTRIJDING
VAN ARMOEDE
BESTAANSONZEKERHEID
EN SOCIALE UITSLUITING

FOCUS 2011

**AANBEVELINGEN VAN HET
CENTRUM VOOR GELIJKHEID VAN
KANSEN EN VOOR
RACISMEBESTRIJDING**

**TER ATTENTIE VAN HET FEDERALE
PARLEMENT EN DE FEDERALE REGERING**

FEBRUARI 2008

Inleiding

In overeenstemming met artikel 3 van de wet, waardoor het Centrum werd opgericht, geeft het Centrum aan de overheden zijn standpunt over bestaande reglementeringen en doet het aanbevelingen ter verbetering van deze reglementeringen.

Deze standpunten en aanbevelingen houden verband met de opdrachten die aan het Centrum werden toevertrouwd door de wet van 15 februari 1993, meer bepaald:

- « bevorderen van de gelijkheid van kansen en het bestrijden van elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur»;
- « waken over het respect van de grondrechten van de vreemdelingen»; « de overheid informeren over de aard en de grootte van de migratiestromen»; « stimuleren van de bestrijding van de mensenhandel en de mensensmokkel ».

De wet bepaalt ook dat het Centrum volkomen onafhankelijk is in de uitoefening van zijn opdracht, in een geest van dialoog en samenwerking.

Na de samenstelling van het nieuwe parlement en de vorming van de nieuwe regering wenst het Centrum voor elk van zijn bevoegdheidsdomeinen een dossier te overhandigen aan de hiervoor bevoegde commissies en ministers zodat elk van hen daarin de aanknopingspunten en suggesties kan terugvinden voor de concrete beleidsplannen:

1. Het Parlement
2. De Eerste Minister
3. De Minister van Binnenlandse Zaken
4. De Minister van Justitie
5. De Minister van Pensioenen en Maatschappelijke integratie (gelijke kansen)
6. De Minister van Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven (bestuurlijke voogdij over het Centrum) (administratieve vereenvoudiging)
7. De Minister van Werk
8. De Minister van Klimaat en Energie (verbruik)
9. De Minister van Buitenlandse Zaken
10. De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (gehandicapten)
11. De Vice-Eerste Minister en Minister van Begroting, Mobiliteit en Institutionele Hervormingen (Begroting)
12. De Vice-Eerste Minister en Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen (Financies)

De opstellers van dit document hebben getracht om telkens waar mogelijk het onderscheid te maken tussen de twee grote bevoegdheidsdomeinen van het CENTRUM:

- 1) discriminatie
- 2) migratie

Het “Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting” heeft een apart statuut binnen het Centrum en heeft een eigen beheerscomité en

begeleidingscommissie, verantwoordelijk voor de inhoud en de functionering. De directie en de Raad van bestuur van het Centrum hebben over het Steunpunt geen enkele bevoegdheid. Daarom zijn de vragen en suggesties van het Steunpunt Armoedebestrijding opgenomen in een afzonderlijk document.

Wij hopen met deze nota een positieve bijdrage te leveren aan de openbare debatten en het spreekt vanzelf dat wij bereid zijn tot verder overleg over deze nota met de politieke verantwoordelijken.

Het Centrum vraagt aan het Parlement en aan de Regering om volgende **punten bij voorrang** te behandelen:

1. In verband met het Centrum

- ❖ definitieve vorm geven aan **het samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en de deelgebieden zodat de federale instelling, die het Centrum nu is, kan omgevormd worden tot een **interfederale** instelling, evenzeer ten dienste van Gewesten en Gemeenschappen als van de federale Staat;

2. Op het gebied van discriminatie

- ❖ Zorgen voor **informatie en sensibilisatie** van de bevolking en van de sociale actoren (verenigingen, instellingen, sociale partners, enz.) over de nieuwe wettelijke reglementering voor de **bestrijding van discriminatie** en racisme (wetten van 10 mei 2007);
- ❖ Opmaken van het definitief **Nationaal actieplan voor de bestrijding van racisme** (Durban), en toepassing van de Verklaring en het Actieprogramma van de wereldconferentie van de VN tegen het Racisme (Durban, Zuid-Afrika, 2001) die door België werden ondertekend en bekrachtigd;
- ❖ Helpen bij de uitwerking van een jaarlijkse **Barometer van gelijke kansen en discriminaties** door het Centrum, in samenwerking met het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen;
- ❖ Aanmoedigen en ondersteunen van de bedrijven en de overheid bij het uitwerken van « **Diversiteitsplannen** »; meewerken aan het op punt stellen van instrumenten voor het meten en evalueren van concrete acties op dit gebied;
- ❖ Maatregelen uitwerken voor de bevordering van een **integrale toegankelijkheid** van alle openbare diensten en gebouwen, zowel voor personeel als voor gebruikers: een concrete richtlijn voor de reële toegankelijkheid van overheidsgebouwen, een toegankelijkheidsplan van gebouwen, vorming van het personeel voor de optimalisering van de toegankelijkheid;
- ❖ Samen met alle betrokkenen de normen en regels voor **medisch onderzoek** in functie van selectie en geneeskundige controle van kandidaat ambtenaren en **overheidsambtenaren** (in het bijzonder van de politie) actualiseren en

evalueren om te voorkomen dat de toepassing van bepaalde medische criteria leidt tot discriminaties op grond van de gezondheidstoestand;

3. Op het gebied van de migratie

- ❖ Zich inzetten voor een werkelijk beleid in verband met de **statistieken over de migratie** als onontbeerlijke basis voor een «Whole of Government Approach » van het fenomeen van migratie; een breed publiek debat op gang brengen over het begrip "economische immigratie" ;
- ❖ Uitspraak doen over de toelatingsvoorwaarden voor **het verkrijgen van de nationaliteit**;
- ❖ Heropenen van het dossier voor de ratificatie (die het Centrum wenselijk acht) van de internationale Conventie van de Verenigde Naties voor de bescherming van **geïmmigreerde werknemers** en hun familieleden;
- ❖ Doorvoeren van een **evaluatie van het opsluiting- en verwijderingbeleid**;
- ❖ Verbeteren en dynamiseren van het onthaal van slachtoffers van **mensenhandel**;
- ❖ Uitbreiden van de bevoegdheden in volle rechtsmacht van de **Raad voor Vreemdelingenbetwistingen**.

1. Parlement

1.1. Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, maar niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

1.2. Parlementaire opvolging van de werkzaamheden van het Centrum

Het Centrum geeft regelmatig publicaties uit (jaarverslagen), maakt standpunten bekend, enz. Het zou nuttig zijn als de inhoud van deze publicaties wordt voorgesteld aan de dames en heren volksvertegenwoordigers. Toch ontbreekt een dergelijk structureel georganiseerd forum. Er bestaan inderdaad *ad hoc* hoorzittingen met vertegenwoordigers van het Centrum over specifieke dossiers, maar deze hebben geen systematisch karakter.

Dit kan opgelost worden door de inrichting van een Commissie bij de Kamer (bijv. Sociale zaken) die, naar het voorbeeld van de oude subcommissies (Commissie mensenhandel in de Senaat), de verschillende materies waarover het Centrum bevoegd is, structureel opvolgt. Zo zouden de dames en heren volksvertegenwoordigers de functionering en de diverse bevoegdheden van het Centrum beter leren kennen. En zo kunnen zij op de hoogte blijven van de belangrijkste ontwikkelingen in verband met deze bevoegdheden.

1.3. Evalueren van de procedures voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit

De wet van 1 maart 2000 ter wijziging van de toelatingsvoorwaarden voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit wordt op allerlei manieren aangevochten. Er gaan heel wat stemmen op om deze wet te herzien. Een veel gehoord verwijt is dat deze wet te « genereus » zou zijn. De aangekondigde evaluatie, bij het in werking treden van deze wet, is trouwens nooit gebeurd.

Het Centrum vraagt dat er geen nieuwe wijzigingen aan de wet van 1 maart 2000 worden aangebracht voordat een evaluatie wordt gemaakt, met een debat waaraan alle actoren moeten kunnen deelnemen.

1.3. Een regelmatige parlementaire opvolging van het opsluiting- en verwijderingbeleid verzekeken

Twintig jaar na de opening van het eerste gesloten centrum is er nog steeds geen enkele globale evaluatie gebeurd van het detentiebeleid en van de politiek van de gedwongen verwijdering van vreemdelingen zonder wettige verblijfsdocumenten.

Een dergelijke evaluatie zal op de agenda moeten worden gezet voor de volgende legislatuur (zie verder). Op basis van deze evaluatie dient het Parlement werk te maken van een regelmatige opvolging van dit beleid, bijvoorbeeld door de presentatie aan de commissie van Binnenlandse zaken van een tweejaarlijks verslag, waarover eveneens het oordeel van alle betrokkenen (Dienst Vreemdelingenzaken, NGO's, Centrum) dient gevraagd te worden. Dit verslag kan opgesteld worden door de « permanente commissie voor het verwijderingbeleid », waarvan de oprichting wordt bepleit in aanbeveling 34 van het verslag van Commissie Vermeersch II, een aanbeveling waar ook het Centrum achter staat.

2. Eerste Minister

2.1. Aanbevelingen van algemeen belang

Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

2.1.2. Aannemen van een « Handvest voor Staatsburgerschap »

De Europese Unie heeft het jaar 2008 uitgeroepen als het « Jaar van de interculturele dialoog ». Dit is een mooie gelegenheid om het « Handvest voor Staatsburgerschap » aan te nemen dat in het kader van de werkzaamheden van de Commissie voor Interculturele Dialoog werd opgesteld. Dit « Handvest », opgenomen als besluit van het Eindverslag over de interculturele dialoog (met als titel « Burger zijn in België »), kan iedereen informeren over zijn rechten en plichten, op basis van de grondbeginselen van de Rechtstaat, van de Rechten van de Mens en van de Burger, en van de Democratie. Het zou zonder grote kosten op ruime schaal kunnen worden verspreid. Op basis van dit Handvest kan een pedagogisch werkmiddel worden uitgewerkt, een « Praktische gids voor het burgerschap », om het Handvest bekend te maken en de beginselen ervan verder toe te lichten en aan te vullen.

2.1.3. Een passend beleid vraagt bruikbare gegevens

Om een beleid vast te leggen is het noodzakelijk om een duidelijk zicht te hebben op de werkelijkheid. Het is dan ook van essentieel belang om de gegevens op betrouwbare manier te verzamelen. Exacte gegevens kunnen inderdaad het bestaan van problemen blootleggen en er de oorsprong, de omvang, de factoren die er een rol in spelen, enz. aan het licht brengen. Een beleid bepalen betekent tegelijk zowel ambitieuze als realistische doelstellingen bepalen. Concrete formuleringen zijn hierbij van belang om achteraf te kunnen nagaan of deze doelstellingen effectief werden gerealiseerd. Het verzamelen van gegevens is essentieel voor een goede opvolging. Met exacte gegevens kan worden nagegaan of het doel werd bereikt, of er eventueel moet worden bijgestuurd, of zich ongewenste neveneffecten voordoen, enzovoort.

We stellen echter vast dat er een ontstellend gebrek bestaat aan betrouwbare gegevens. Nagaan of er uitsluitingsmechanismen aan het werk zijn (al dan niet gewild), kan niet zonder concrete gegevens over de werkelijke participatie van bepaalde bevolkingsgroepen aan het sociale en economische leven. Gegevens over de migratie zijn noodzakelijk om zich een beeld te vormen van de uitdagingen, waaraan wij ons kunnen verwachten. En niet alleen voor interne analyses en bijsturingen is de informatie over reële gevallen van discriminatie en haatdelicten, van gebrek aan respect voor de rechten van vreemdelingen, van mensenhandel en mensensmokkel ... van de politie, van het gerecht, van de sociale inspectie ... noodzakelijk, toch hebben we deze gegevens meer en meer nodig om een passend antwoord te kunnen geven op de vragen die ons worden gesteld door de internationale instellingen (EU, Raad van Europa, OVSE, Verenigde Naties).

Het Centrum pleit voor een verhoging van investeringen voor dataverzameling en data-analyse. Het Wetenschapsbeleid kan, met de nadruk op lange termijnprojecten, in dit verband een bijzondere en stimulerende rol spelen. Om zo gecoördineerd mogelijk onze kennis te ontwikkelen kunnen "kenniscentra" worden opgericht, waarin overheidsdiensten, universitaire centra en andere instellingen samenwerken. De resultaten van internationale studies dienen beter te worden benut.

2.1.4. Interministeriele Conferenties

Het Centrum is voorstander van Interministeriele Conferenties over de materies waarvoor het Centrum bevoegd is (Maatschappelijke integratie, Tewerkstelling, Personen met een handicap ...) die enerzijds regelmatig (tweemaal per jaar) en **rechtsgeldig** kan vergaderen en anderzijds in voorkomend geval en volgens de noodwendigheden bijkomende zittingen kan organiseren. Voorbeelden van thematieken, waarvoor een dergelijk gecoördineerd overleg nodig is: de beleidsmaatregelen voor de strijd tegen discriminatie en het diversiteitsbeleid.

Gezien het institutionele kader van ons land en het feit dat de bevoegdheden verdeeld zijn over de verschillende machtsniveaus (federaal en de deelgebieden) zijn deze Interministeriele Conferenties immers een essentieel instrument voor de goede uitvoering van de opdrachten van het Centrum.

2. 2. Aanbevelingen in verband met discriminatie

2.2.1. Integrale toegankelijkheid van alle overheidsdiensten

2.2.1.1. *Mainstreaming* van de integrale toegankelijkheid

Net zoals de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, moet ook de integrale toegankelijkheid een centraal aandachtspunt blijven voor alle federale overheidsdiensten. Er moet extra aandacht worden besteed aan de integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen (voor personeel zowel als voor bezoekers), aan de verstrekte inlichtingen en aan de arbeidsplaatsen. Bovendien dient van elke overheidsbeslissing de impact te worden gemeten op de toegankelijkheid voor minder mobiele mensen.

2.2.1.2. Integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen

Nog veel te dikwijls gebeurt het dat mindervaliden niet binnen kunnen in overheidsgebouwen. Daarom moet de Regie der Gebouwen een grondig onderzoek (laten) uitvoeren naar de integrale toegankelijkheid van alle openbare gebouwen om deze (integraal) toegankelijk te maken.

Om ervoor te zorgen dat de toegankelijkheid permanent tot de prioritaire aandachtspunten blijft behoren, moeten alle medewerkers van de Regie der Gebouwen en iedereen die de verantwoordelijkheid over een openbaar gebouw heeft aangepaste vorming en opleiding krijgen, zodat bij het gebruik en de inrichting van gebouwen altijd wordt rekening gehouden met minder mobiele mensen.

2.2.2. Realisatie van een diversiteitsbeleid

België dient zonder omwegen in te zetten voor een werkelijk diversiteitsbeleid. In 2006 ondertekenden de federale overheidsdiensten hun charter voor diversiteit. Hierdoor verklaren alle federale diensten zich te willen inzetten voor het uitbannen van elke vorm van discriminatie. Het personeelsbeleid streeft ernaar om in de samenstelling van het personeel in de verschillende diensten de bestaande diversiteit in de samenleving te weerspiegelen. Een eerste diversiteitplan 2005-2007 werd in dit perspectief ontwikkeld.

De regering dient echter ook de inspanningen van de sociale partners te ondersteunen. In aansluiting op de Nationale Tewerkstellingsconferentie (2002), hun gemeenschappelijke verklaring van 27 maart 2006 en het « Europese Jaar 2007 voor gelijke kansen voor iedereen », hebben zij zich in het Interprofessioneel akkoord 2007-2008 ertoe verbonden om overeenkomsten af te sluiten en acties te ondernemen ten gunste van een grotere diversiteit op de werkvloer. Deze verschillende verbintenissen verdienen bijzondere aandacht op een ogenblik dat de drie gewesten van het land volop bezig zijn met de uitwerking of verfijning van diversiteitsbeleidsplannen voor het bedrijfsleven.

De federale regering heeft in dit verband een belangrijke rol te spelen bij het stimuleren van de privé-ondernemingen om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen op het vlak van diversiteit, door hen bijvoorbeeld impulsen te geven, of door de uitwerking van minimum normen bij het ondertekenen van overheidscontracten (zie in dit verband ook 8.1. Uitstippelen van een diversiteitsbeleid voor de overheid). Het « Centrum voor gelijkheid van kansen » en het « Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen »

hebben elk van hun kant ook hun rol te spelen in de uitwerking van een dergelijk diversiteitsbeleid.

2.2.3. Politieke maatregelen voor positieve actie

In de wetten van 10 mei 2007 staat dat een direct of indirect onderscheid op grond van een van de beschermde criteria nooit aanleiding geeft tot de vaststelling van enige vorm van discriminatie wanneer dit direct of indirect onderscheid een maatregel van positieve actie inhoudt. Deze maatregelen zijn nuttig en nodig, voor zover ze een tijdelijk karakter behouden, om bepaalde manifeste ongelijkheden te herstellen die bestaan ten nadele van personen die behoren tot een van de groepen waarvoor deze wetten zijn bedoeld. Om het even welke maatregel voor positieve actie, of deze nu wordt genomen door een overheid of door een privé-instantie, kan slechts worden doorgevoerd in het kader van en binnen de grenzen van een in de Ministerraad besproken Koninklijk Besluit. Het Centrum vraagt aan de volgende regering om een dergelijk KB aan te nemen, na overleg met de sociale partners over positieve acties voor de tewerkstelling.

3.3. Aanbevelingen in verband met migratie

3.3.1. Voor een coördineerd migratiebeleid

Iedereen is het erover eens: de migratie en het beheer van migraties behoren tot de grote vraagstukken van deze XXIe eeuw. Dit probleem zal van nu af aan overal op de Europese en de internationale agenda staan. Op nationaal niveau is er echter tot op de dag van vandaag niets voorzien om deze problematiek via een « Whole of Government Approach » aan te pakken met garanties voor een optimale coördinatie van de talrijke betrokken departementen (Binnenlandse zaken, Buitenlandse zaken, Arbeid en tewerkstelling, Maatschappelijke Integratie, Ontwikkelingssamenwerking ...).

De nieuwe regering moet zichzelf doelstellingen opleggen voor het migratiebeleid. Hiertoe zal de regering gepaste beleidsinstrumenten op punt moeten stellen op uitvoerend niveau, op wetgevend niveau en op het niveau van de coördinatie met de deelgebieden. Meer in het bijzonder in verband met de arbeidsmigratie dringt het Centrum erop aan dat met alle betrokken partijen hierover wordt nagedacht met als inzet het best mogelijke evenwicht tussen de nood aan arbeidskrachten van de economie in ons land en in de landen van oorsprong. Hierbij mogen evenwel ook de specifieke omstandigheden in eigen land niet uit het oog verloren worden, waardoor namelijk een groot aantal jongeren die banden hebben met de vroegere immigraties, geen aansluiting vindt bij de arbeidsmarkt en zonder betaald werk zit.

Elk beleid moet kunnen steunen op betrouwbare informatie. Het Centrum pleit daarom voor de uitwerking van een globaal systeem voor het verzamelen van statistische gegevens en voor de analyse van deze migratiestatistieken. Deze volledig openbare statistieken, ter beschikking van de samenleving en meer in het bijzonder van de wetenschappelijke wereld, moeten eveneens beantwoorden aan de Europese vereisten. Het is in dit opzicht eveneens wenselijk dat het Centrum – sinds 2003 wettelijk belast met de opdracht om de overheden een duidelijk zicht te geven op de aard en de omvang van de migratiestromen – meer waardering krijgt voor de capaciteit om alle actoren, actief op dit terrein, samen te brengen: onderzoekers en onderzoeksinstituten, overheidsadministraties, NGO's.

België zal in 2008 definitief zijn « Contactpunt » moeten aanduiden voor het Europese Netwerk van de Migratie, samengesteld op initiatief van de Europese Commissie. Dit

« Contactpunt » zal zich moeten bevinden binnen een instelling die in staat is alle in België voorhanden expertise op dit terrein samen te brengen. Het spreekt vanzelf dat het Centrum hiervoor kandidaat is.

Het Centrum benadrukt ten slotte de nauwe band die er bestaat tussen eender welk migratiebeleid en de politiek ter bestrijding van racisme en xenofobie. De manier waarop onze samenleving kijkt naar de nieuwe migranten heeft een rechtstreekse invloed op de manier waarop wordt gekeken naar onze medeburgers van buitenlandse afkomst.

3.3.2. Evaluatie van het opsluiting- en verwijderingbeleid van vreemdelingen zonder verblijfsvergunning

De Staten hebben het recht om vreemdelingen zonder een wettige verblijfstitel uit het land te verwijderen. De optie van België, weldra 20 jaar oud, voor de oprichting van gesloten centra, waar de vreemdelingen worden opgesloten in afwachting van hun verwijdering, roept heel wat vragen op en dit zowel vanuit het oogpunt van het respect voor de mensenrechten als vanuit het oogpunt van hun doeltreffendheid in de praktijk. Het Centrum sluit zich op dit punt aan bij de commissie Vermeersch II die, in haar aanbeveling 32, de wens uitdrukte om « een macro-economische evaluatie uit te voeren van het verwijderingbeleid ».

Het Centrum vraagt dat de nieuwe regering, vooraleer een beslissing te nemen, belooft om een dergelijke evaluatie te maken op basis van een « kosten-batenanalyse ». De resultaten van deze analyse, met inbegrip van het onderzoek van mogelijke alternatieven, moeten het voorwerp worden van een parlementair debat.

3.4. Nationaal museum van de immigratie

Het Centrum is voorstander van de oprichting van een Nationaal museum van de immigratie, dat de geschiedenis van de migratie belicht en een erkenning inhoudt van de levenstrajecten van de migrantenbevolking. Dergelijk Museum kan tegelijk een plaats worden voor ontmoeting en uitwisseling tussen de verschillende culturele minderheden. Het gaat hier om een bevoegdheid, waarbij de deelgebieden ook een rol spelen.

3. Minister van Binnenlandse zaken

3.1. Aanbevelingen in verband met discriminatie

3.1.1. Statistieken over racisme, over discriminatie

Het Centrum is voorstander van een jaarlijkse publicatie van de gegevens die door de politiediensten worden geregistreerd over het aantal klachten, te maken met racisme of homofobie.(cf. 4.2. Mutatis mutandis voor de politiediensten).

3.1.2. Verstevigen van de opleiding van politieagenten

3.1.2.1. Aanpassing van het Algemeen Studiereglement voor de basisopleiding

De strafrechtelijke bepalingen van de nieuwe antidiscriminatiewet van 2007 zouden best worden opgenomen in bijlage n° 6 van het Algemeen Studiereglement van de basisopleiding (MB 12.10.2002). Er zijn nu geen bijkomende opleidingsuren voorzien voor deze nieuwe bepalingen. In de praktijk wordt over dit onderdeel in sommige politiescholen wel lesgegeven, wat dan echter een overbelasting is van de bestaande module « Kunnen tussenkomen en de vaststellingen kunnen doen n.a.v. discriminatie en racisme ten opzichte van minderheden » (module 8.5).

3.1.2.2. Bijscholing

Los van het kunnen tussenkomen, juridisch, en de bijzondere vaststellingen kunnen doen in het kader van de bestrijding van discriminaties, dienen de opleidingsmogelijkheden meer bekend gemaakt te worden waar de agenten de eigen professionele houding ten aanzien van diversiteit in den brede zin van het woord onder de loep kunnen nemen. Het is ook belangrijk initiatieven aan te moedigen die gericht zijn op bijvoorbeeld de interculturele communicatie, de bestrijding van stereotypen en vooroordelen, de strijd tegen homofobie ...

3.1.2.3. Wijkagenten

Het Centrum dringt aan op de ontwikkeling van een vormingcyclus voor wijkagenten, verantwoordelijk voor huisbezoeken en ondervragingen in het kader van de procedures voor het bekomen van een verblijfsrecht (huwelijk, gezinshereniging, verblijfsvergunningen wegens uitzonderlijke omstandigheden ...). Het is belangrijk, in functie van maximale garanties voor gelijke behandeling van alle vreemdelingen, dat deze interventies opnieuw gesitueerd worden in de algemene context van de procedures en de rechten van vreemdelingen. Aan de andere kant dient ook de praktijk op het terrein beter gestroomlijnd te worden.

3.1.3. Samenwerking met de Minister van Binnenlandse zaken, als verantwoordelijke van de politiediensten

Het lijkt ons belangrijk om een vorm van bestendige samenwerking te installeren met de Minister van binnenlandse zaken en in het bijzonder met de politiediensten. Via een dergelijke samenwerking kunnen impulsen worden gegeven voor een diversiteitsbeleid, zowel in de basisopleiding als in de voortgezette opleidingen.

Een dergelijke overeenkomst kan een samenwerkingsstrategie bepalen die op geregelde tijdstippen wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Op die manier kan voorkomen worden dat tijd verloren gaat aan het elk jaar opnieuw onderhandelen van een samenwerkingsakkoord. Zo kan ook een visie op lange termijn worden ontwikkeld. Cruciaal hierbij zijn de diversiteit binnen de ordediensten zelf, de sensibilisering over het wettelijk kader, het op een lijn brengen van het aanbod aan opleidingen in de verschillende politiescholen ...

3.1.4. Versterking van de externe controle op de politiediensten

In het kader van bepaalde disciplinaire klachten, die het Centrum overmaakt aan de controlediensten van de politie, bestaat er nog steeds een probleem in verband met de uitwisseling van inlichtingen. Het Centrum wenst beter te worden geïnformeerd over de exacte redenen, waarom de nodige stappen niet werden ondernomen of waarom dit onmogelijk was. Naar analogie met de "gerechtelijke" klachten kan een inzagerecht worden voorzien (wet Franchimont). Dit kan concreet worden gerealiseerd door het Centrum op te nemen in de lijst van instanties, bedoeld in artikel 26, paragraaf 2, van de wet van 13 mei 1999 over het disciplinair statuut van de personeelsleden van de politiediensten, naar het voorbeeld van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, dat reeds op deze lijst staat. Dit inzagerecht in de disciplinaire dossiers was aanvankelijk voorzien in de eerste versie van het wetsontwerp (Kamer) over de versterking van de wetgeving tegen het racisme, dat uitmondde in de wet van 20 januari 2003. Als gevolg van de bezwaren van de Raad van State in zijn advies over het wetsontwerp, werd het Centrum niet opgenomen in hoger genoemde lijst. Er werd enkel een nogal algemene informatieplicht weerhouden. In functie van een harmonisering dient men te streven naar een gelijke behandeling van discriminaties op grond van het geslacht en op grond van raciale motieven.

3.1.5. Aandacht geven aan personen met een handicap bij de organisatie van de verkiezingen

Om te komen tot een integrale toegankelijkheid van de stembureaus en de stemhokjes moeten de organisaties van en voor mindervaliden uitgenodigd worden om actief deel te nemen aan de coördinatie van de verkiezingen. Bovendien moet erop worden toegezien dat er in de akkoorden over de organisatie van de verkiezingen die worden afgesloten tussen de federale regering en de gewestregeringen, een hoofdstuk wordt toegevoegd over de organisatie en de financiering van de toegankelijkheid van de stembureaus en de stemhokjes (die immers worden gebruikt voor de verschillende verkiezingen). Ten slotte moet over het feit dat stembureaus en stemhokjes toegankelijk zijn voor personen met een handicap ook de nodige communicatie gebeuren zodat deze mensen hiervan op de hoogte zijn en dan ook meer gemotiveerd zullen zijn om zelf te gaan stemmen.

3.1.6. Medische voorwaarden voor selectie en rekrutering bij de politie

Er zijn een aantal medische criteria van toepassing voor de rekrutering bij de politie, zowel op operationeel als op administratief niveau. Zo staat er in de selectievoorwaarden voor het operationele kader van de politie dat elke vorm van suikerziekte aanleiding geeft tot ongeschiktheid van de kandidaat. Heel wat diabetici ondervinden nochtans geen enkele moeilijkheid om te leven met hun ziekte. Omdat zij veel meer aandacht schenken aan hun gezondheid, is hun fysieke conditie dikwijls beter dan deze van personen in goede

gezondheid. Daarom kan de mogelijkheid worden overwogen om sommige diabetici toch in het operationele kader op te nemen. Hetzelfde geldt voor sommige andere ziektes die nu leiden tot een ongeschiktheidsverklaring.

Sinds de jaren 90 vermeldt een regel eveneens dat personen die seropositief zijn niet worden toegelaten tot functies in de politie (de toenmalige Rijkswacht). Aan de ene kant kunnen we vandaag toch een evolutie vaststellen in de behandeling van HIV-AIDS waardoor er meer en meer sprake is van een chronische ziekte die gedurende jaren geen enkele impact heeft op het functioneren, aan de andere kant verbiedt de wetgever dat werkgevers (met inbegrip van de overheid) kandidaten aan een aidstest onderwerpen. De actuele praktijken binnen de federale politie gaan in tegen deze wettelijke bepalingen.

In het licht van de nieuwe wettelijke normen en voorschriften, alsook van de nieuwe behandelingstechnieken, pleit het Centrum voor een actualisering van het geheel van de medische beperkingen voor toegang tot een functie van politieagent in het bijzonder en tot een openbare functie in het algemeen.

3.2. Aanbevelingen in verband met migratie

3.2.1. Welk migratiebeleid

Voor het eerst sinds tientallen jaren wordt een mogelijke opening in de migratiestop publiekelijk besproken in de politieke wereld.

Het Centrum heeft steeds op standvastige wijze een migratiebeleid « met ogen open » verdedigd, gebaseerd op de werkelijkheid in plaats van op ficties of hersenschimmen. Het kan zich dus enkel verheugen over het officiële einde van de « zero immigratie » en over de opening van een publiek debat over de problematiek van de migraties. Maar opgepast: dit debat mag zich niet beperken tot de economische immigratie, waarbij de migraties op humanitaire gronden (asiel, gezinshereniging) en de « feitelijke » migraties, die aanleiding geven tot het opdrijven van de bevolking met mensen zonder wettelijk verblijfsrecht (de « mensen zonder papieren ») aan de kant worden geschoven. Bepaalde beleidsmaatregelen die deze mensen aangaan moeten ook worden geëvalueerd en ter discussie gesteld – zoals op de allereerste plaats het opsluitingbeleid in gesloten centra en de gedwongen repatriëring. Het Centrum verlangt vurig naar een migratiebeleid dat al de verschillende categorieën van migratie moet omvatten, die elkaar trouwens overlappen, gezien het feit dat de « humanitaire » migraties en deze van de « mensen zonder papieren » ook een economische rol spelen waarmee veel te weinig wordt rekening gehouden. Een dergelijk beleid zal ten slotte ook zoveel mogelijk rekening moeten houden met de Europese context waarbij maximale convergentie wordt nagestreefd tussen de verschillende Staten. Deze convergentie is in alle opzichten heilzaam, al was het maar om te vermijden dat er tussen de Staten sprake zou zijn van een steriele concurrentie in het aantrekken van « nuttige » migranten of in het afstoten van « onnuttige » migranten.

Het Centrum hoopt dat België zich in het concert van de Europese Staten zal laten opmerken als de advocaat van de fundamentele rechten van vreemdelingen en dat ons land kan bijdragen tot het behoud van het imago van Europa als de beschermende ruimte voor de mensenrechten, dat het tot nu toe nog steeds heeft in de rest van de wereld.

3.2.2. Voor een gecoördineerd migrantenbeleid

Iedereen is het erover eens: de migratie en het beheer van migraties behoren tot de grote vraagstukken van deze XXIe eeuw. Dit probleem zal van nu af aan overal op de Europese en de internationale agenda staan. Op nationaal niveau is er echter tot op de dag van vandaag niets voorzien om deze problematiek via een « whole of government approach » aan te pakken met garanties voor een optimale coordinatie van de talrijke betrokken departementen (Binnenlandse zaken, Buitenlandse zaken, Arbeid en tewerkstelling, Maatschappelijke Integratie, Ontwikkelingssamenwerking ...).

De nieuwe regering moet zichzelf doelstellingen opleggen voor het migratiebeleid. Hiertoe zal de regering gepaste beleidsinstrumenten op punt moeten stellen op uitvoerend niveau, op wetgevend niveau en op het niveau van de coordinatie met de deelgebieden. Meer in het bijzonder in verband met de arbeidsmigratie dringt het Centrum erop aan dat met alle betrokken partijen hierover wordt nagedacht met als inzet het best mogelijke evenwicht tussen de nood aan arbeidskrachten van de economie in ons land en in de landen van oorsprong. Hierbij mogen evenwel ook de specifieke omstandigheden in eigen land niet uit het oog verloren worden, waardoor namelijk een groot aantal jongeren die banden hebben met de vroegere immigraties, geen aansluiting vindt bij de arbeidsmarkt en zonder betaald werk zit.

Elk beleid moet kunnen steunen op betrouwbare informatie. Het Centrum pleit daarom voor de uitwerking van een globaal systeem voor het verzamelen van statistische gegevens en voor de analyse van deze migratiestatistieken. Deze volledig openbare statistieken, ter beschikking van de samenleving en meer in het bijzonder van de wetenschappelijke wereld, moeten eveneens beantwoorden aan de Europese vereisten. Het is in dit opzicht eveneens wenselijk dat het Centrum – sinds 2003 wettelijk belast met de opdracht om de overheden een duidelijk zicht te geven op de aard en de omvang van de migratiestromen – meer waardering krijgt voor de capaciteit om alle actoren, actief op dit terrein, samen te brengen: onderzoekers en onderzoeksinstituten, overheidsadministraties, NGO's.

België zal in 2008 definitief zijn « Contactpunt » moeten aanduiden voor het Europese Netwerk van de Migratie, samengesteld op initiatief van de Europese Commissie. Dit « Contactpunt » zal zich moeten bevinden binnen een instelling die in staat is alle in België voorhanden expertise op dit terrein samen te brengen. Het spreekt vanzelf dat het Centrum hiervoor kandidaat is.

Het Centrum benadrukt ten slotte de nauwe band die er bestaat tussen eender welk migratiebeleid en elke politiek in de strijd tegen racisme en xenofobie. De manier waarop onze samenleving kijkt naar de nieuwe migranten heeft een rechtstreekse invloed op de manier waarop wordt gekeken naar onze medeburgers van buitenlandse afkomst.

3.2.3. De migratiestatistieken verbeteren

Het Centrum is voorstander van een regeringsinitiatief om tot eenvormigheid te komen van de definities die worden gebruikt voor de migratiestatistieken van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), het vroegere Nationale Instituut voor de Statistiek (NIS), van de Dienst Vreemdelingenzaken en van Arbeidsinspectie, alsook de definities in verband met het asiel die worden gebruikt door de DVZ, het CGVS, de PBCV en de toekomstige Raad voor vreemdelingenbetwistingen. Afgezien van een harmonisering van de gebruikte definities dringt zich eveneens een harmonisering op van de praktijk in al deze instellingen.

Bovendien is het Centrum voorstander van de nodige maatregelen waardoor België beter gevolg kan geven aan de aanbevelingen voor de migratiestatistieken die worden gedaan door de Europese Unie en de Verenigde Naties. De definities die België hanteert, beantwoorden momenteel niet aan deze die worden aanbevolen door de Verenigde Naties en door Eurostat. Het nieuwe reglement van de Unie – momenteel in voorbereiding – verwijst naar een reeks goede voorbeelden, die onmiddellijk kunnen worden toegepast.

Zoals:

- kandidaat-vluchtelingen dienen in de migratiestatistieken opgenomen, zeker als hun verblijf in het land langer duurt (tot nu toe worden in België deze mensen niet bij de bevolking geteld, noch in de migratiestatistieken opgenomen, in geen enkel geval, of de asielprocedure nu 2 dagen of 5 jaar duurt);
- de algemene regel zou moeten zijn dat de statistieken slaan op individuele personen en niet op dossiers, waarin het kan gaan over meerdere personen;
- de definities over de gegevens in verband met het onderscheppen, uitwijzen of verwijderen moeten gepreciseerd worden en identiek zijn aan deze van Eurostat.

3.2.4. Uitbreiden van de bevoegdheden in volle rechtsmacht van de Raad voor vreemdelingenbetwistingen.

Het Centrum dringt erop aan dat aan de RVV een bevoegdheid in volle rechtsmacht wordt toegekend (het schorsend effect van het verzoekschrift en de volle rechtsmacht bij het behandelen van het dossier zowel in feite als in rechte) voor het onderzoek van beroep, aangetekend tegen een beslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken in toepassing van artikel 9 ter (over subsidiaire bescherming in geval van ernstige ziekte) en artikel 10, 10bis en 40 (eerbied voor het recht op een gezinsleven) van de wet van 15/12/1980.

Voor de gezinshereniging betekende de recente hervorming van de verblijfwet een achteruitgang wat betreft de waarborgen voor de herzieningsprocedure. Het grootste deel van deze procedure verliep al schriftelijk. Dit werd echter gecompenseerd door de mogelijkheid om voor de Commissie van advies voor vreemdelingen te verschijnen. De adviesbevoegdheid van deze Commissie gaf aan de vreemdeling de mogelijkheid om gehoord te worden en het eigen standpunt te verduidelijken. Bovendien garandeerde de samenstelling van de Adviescommissie een externe kijk op de zaak. Ten slotte beschikte deze instantie ook over alle vrijheid om over te gaan tot eventueel bijkomend onderzoek van de haar voorgelegde feiten. Dit in tegenstelling met de RVV, waarvan de bevoegdheden ook op dit punt beperkt zijn. Hierdoor kan het gebeuren dat de definitieve beslissing over het verblijfsrecht wordt genomen op uitsluitend één doorslaggevend element in feite (bijv. Een negatieve wijkenquête) en enkel in rechte kan worden gecontroleerd.

Voor de regularisatie wegens ernstige ziekte sluiten de wet en de uitvoeringsbesluiten ervan en de maatregelen voor subsidiaire bescherming op heel veel punten dan weer zo dicht bij elkaar aan dat een volledige gelijkstelling op het vlak van de waarborgen voor de herzieningsprocedure is gerechtvaardigd.

3.2.5. Evaluatie van het opsluiting- en verwijderingbeleid van vreemdelingen zonder verblijfsvergunning

De Staten hebben het recht om vreemdelingen zonder een wettige verblijfstitel uit het land te verwijderen. De optie van België, weldra 20 jaar oud, voor de oprichting van gesloten centra, waar de vreemdelingen worden opgesloten in afwachting van hun verwijdering, roept heel wat vragen op en dit zowel vanuit het oogpunt van het respect voor de mensenrechten als vanuit het oogpunt van hun doeltreffendheid in de praktijk. Het Centrum sluit zich op dit punt aan bij de commissie Vermeersch II die, in haar aanbeveling 32, de wens uitdrukte om « een macro-economische evaluatie uit te voeren van het verwijderingbeleid ».

Het Centrum vraagt dat de nieuwe regering, vooraleer een beslissing te nemen, belooft om een dergelijke evaluatie te maken op basis van een « kosten-batenanalyse ». De resultaten van deze analyse, met inbegrip van het onderzoek van mogelijke alternatieven, moeten het voorwerp worden van een parlementair debat.

3.2.6. Versteving van het juridische statuut van de mensen in gesloten centra

Zonder vooruit te lopen op de toekomst van het actuele opsluitingbeleid van vreemdelingen in het vooruitzicht van hun verwijdering of hun terugkeer, beveelt het Centrum aan:

- om de betrokken vreemdelingen reëel en concreet de mogelijkheid te bieden om vrijwillig het grondgebied te verlaten vooraleer eventueel gebruik te maken van om het even welke vrijheidsberovende maatregel;
- om snel geloofwaardige alternatieven te ontwikkelen voor de opsluiting van gezinnen in gesloten centra;
- om voor niet begeleide minderjarige vreemdelingen te zorgen voor onthaal in omstandigheden, aangepast aan hun situatie van extreme kwetsbaarheid (cf. Europees Hof voor de rechten van de mens, Arrest in de zaak van Mubanzila Mayeka en Kaniki Mitunga tegen de Belgische Staat, van 12 oktober 2006) en om slechts over te gaan tot een voorlopige opsluiting wanneer er absoluut geen andere maatregelen kunnen worden genomen;
- om het Centrum 127 (Melsbroek) en het INAD (op de luchthaven zelf) buiten gebruik te stellen, vermits de detentieomstandigheden in deze centra niet overeenstemmen met de minimale sanitaire normen en dus tegen de menselijke waardigheid ingaan;
- om te zorgen voor een wettelijk of reglementair kader voor de functionering van het INAD.

3.2.7. Garanderen van een regelmatige parlementaire opvolging van het opsluiting- en verwijderingbeleid

Twintig jaar na de opening van het eerste gesloten centrum is er nog steeds geen enkele globale evaluatie gebeurd van het detentiebeleid en van de politiek van de gedwongen verwijdering van vreemdelingen zonder geldige verblijfsdocumenten.

Een dergelijke evaluatie zal op de agenda moeten worden gezet voor de volgende legislatuur (zie verder). Op basis van deze evaluatie dient het Parlement werk te maken van een regelmatige opvolging van dit beleid, bijvoorbeeld door de presentatie aan de commissie van Binnenlandse zaken van een tweejaarlijks verslag, waarover eveneens het oordeel van alle betrokkenen (Dienst Vreemdelingenzaken, NGO's, Centrum) dient gevraagd te worden. Dit verslag kan opgesteld worden door de « permanente commissie voor het verwijderingbeleid »

waarvan de oprichting wordt bepleit in aanbeveling 34 van het verslag van Commissie Vermeersch II, een aanbeveling waar ook het Centrum achter staat.

3.2.8. Een einde stellen aan de praktijken van 'vrij laten' in de transitzone

Samen met het Comité ter Preventie van foltering (CPT) van de Raad van Europa (rapport over België van 20 april 2006), beveelt het Centrum aan dat de Minister van Binnenlandse zaken « onmiddellijk de nodige maatregelen neemt om een definitief einde te stellen aan deze praktijk » van vrijlating in de transitzone. Daarom beveelt het Centrum aan om elke beslissing tot invrijheidstelling die door de kamer van de raad wordt genomen, uit te voeren door het verlenen van een werkelijk vrije toegang tot het grondgebied en dit voor een periode die overeenstemt met de duur van een visum, zoals dit in het begin wordt afgeleverd aan vreemdelingen die beschikten over een paspoort en een visum, waarvan de echtheid en de manier waarop het werd verleend niet in vraag worden gesteld.

3.2.9. Voor een hervorming van de klachtencommissie voor de gesloten centra

Door het Koninklijk Besluit, dat de functionering van de gesloten centra voor asielzoekers of illegale vreemdelingen regelt, wordt een systeem geïnstalleerd voor klachten van de personen die in deze centra worden vastgehouden. De mogelijkheid voor een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om de omstandigheden aan te klagen, waarin hij wordt vastgehouden, hoort gericht te zijn op het respect van de menselijke waardigheid van deze mensen, alsook op het voorkomen van mensenwaardige omstandigheden en, in voorkomend geval, op de bestraffing van slechte behandelingen.

Het lage aantal ingediende klachten, het luttele aantal beslissingen dat klagers in hun gelijk stelde en het relatief onschuldige karakter van de weinige klachten die gegrond werden verklaard gedurende de vier jaar dat dit systeem nu bijna functioneert, zijn stuk voor stuk een teken dat het hoog tijd is dat men zich vragen stelt bij het klachtensysteem op zichzelf.

Het Centrum is van mening dat het huidige klachtensysteem

- onvoldoende waarborgen biedt voor onafhankelijkheid en onpartijdigheid,
- onvoldoende toegankelijk is,
- onvoldoende doeltreffend is vanuit het gezichtspunt van de klager,
- onvoldoende waarborgen biedt op het vlak van de procedures,
- onvoldoende doorzichtig is.

Het Centrum is dan ook voorstander van een hervorming van het systeem en stelt voor dat in de mate van het mogelijke in de toekomst hetzelfde mechanisme wordt gehanteerd als voor gedetineerden in de penitentiaire instellingen, zoals uitgewerkt in de « Basiswet » voor het gevangeniswezen van 12 januari 2005.

3.2.10. Verblijfsvergunning en discretionaire macht: welke criteria?

3.2.10.1. Hervorming van de wet van 15.12.1980

De aanpassing van de vrijheid tot handelen die aan de Minister wordt toegestaan om uit hoofde van zijn discretionaire macht de toelating te geven aan vreemdelingen voor verblijf op het grondgebied is een belangrijk element van de hervorming van de wet van 15.12.1980 die recent door het Parlement werd goedgekeurd, vooral omdat dit een techniek is die het

mogelijk maakt om te handelen in het kader van een echt migratiebeleid. Deze hervorming zal bepalend zijn voor een humanitair regularisatiebeleid in de komende jaren.

Het Centrum stelt voor om volgende elementen in een tekst vast te leggen:

- bepaalde criteria voor ontvankelijkheid (bijvoorbeeld een lange asielprocedure gehad hebben, biologische ouder te zijn van een Belgisch kind, het feit dat men meerdere jaren in België heeft gewerkt ...);
- bepaalde elementen waarmee moet worden rekening gehouden wanneer de gegrondheid van een aanvraag tot regularisatie wordt onderzocht (bijvoorbeeld het feit dat de voornaamste affectieve, economische en sociale belangen van de vreemdeling in België vorm hebben gekregen of het feit dat de vreemdeling zich bevindt in een situatie van ellende, waarvoor een verblijfsvergunning de enige uitkomst is, en dit voor zover de betrokkenen niet behoren tot een van de gevallen waar het over gaat in artikel 3, eerste paragraaf, punten 5° tot 8°).

Nu de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen is opgericht, zal een betere articulatie van de bevoegdheid van de minister op het gebied van regularisaties het ook voor de Raad gemakkelijker maken om te kunnen oordelen over de beroepen tot nietigverklaring van beslissingen waarbij het verblijf geweigerd wordt.

3.2.10.2. De gemiddelde duur voor de behandeling van de aanvraag tot regularisatie beperken tot een jaar

De oprichting van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, de hervorming van de asielprocedure en de hervorming van de procedures voor de Raad van State zijn in het bijzonder bedoeld om de gemiddelde duur voor de behandeling van een asielaanvraag tot een jaar te beperken. Al te dikwijls wordt een aanvraag van een verblijfsvergunning om humanitaire redenen pas na jaren behandeld. Precies die lange duur is echter een valkuil voor de regularisatie, waar de Staat zelf verantwoordelijkheid voor draagt. Tijdens die lange wachtduur smeden asielzoekers duurzame banden. Een weigeringsbesluit voor de verblijfsvergunning en een verwijderingsbevel worden over het algemeen steeds onrechtvaardiger ervaren naarmate men langer in België verblijft.

Het Centrum stelt voor dat de Minister van Binnenlandse zaken een maximum duur van een jaar vastlegt voor zijn administratie om een uitspraak te doen over de aanvragen voor verblijfsvergunningen, dat ingediend werden bij de burgermeesters.

3.2.10.3. Uitwijzingen en verwijdering van het grondgebied uitvoeren met respect voor de « Onthaalwet »

Door de omzetting van de Europese Richtlijn beschikt België sinds 12 januari 2007 over een wet op het onthaal van kandidaat-vluchtelingen en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen. Door deze wet zijn de toelagen, waarop asielzoekers recht hebben, en de opdrachten van de sociale werkers die deze mensen begeleiden tijdens hun procedure en gedurende hun verblijf in de opvangstructuren beter omschreven.

Het eerbiedigen van deze wettelijke bepalingen, net zoals de deontologie van de sociale werkers, is onverenigbaar met de medewerking die zo nu en dan van de onthaalcentra wordt gevraagd door de Dienst Vreemdelingenzaken om de verwijdering van uitgedeelde personen te vergemakkelijken. De opdracht van deze centra is onverenigbaar met het uitvoeren van een opdracht die uitsluitend behoort tot de taken van ordediensten, belast met het bewaren van de openbare orde.

Daarom vraagt het Centrum dat de verwijdering van het grondgebied nooit wordt uitgevoerd vanuit een onthaalcentrum, doch vanuit een politiebureau op basis van uitdrukkelijke convocatie.

3.2.10.4. De uitoefening van de discretionaire macht voor de verblijfsvergunning beter afbakenen

Twee soorten situaties die de Minister vroeger alleen (of voor de tweede soort op advies van het CGVS) regelde, zijn van nu af aan ingeschreven in de wet: de verblijfsvergunning voor ernstig zieke personen en de toekenning van een verblijfsvergunning indien de terugkeer naar het land van afkomst onmogelijk is. Voor de rest is er slechts weinig veranderd aan de modaliteiten voor de uitoefening van die discretionaire macht in het algemene kader van de verblijfsvergunning. Nochtans, en zelfs als we ons in de huidige rechtspraak beperken tot de kern, vraagt onze samenleving dat deze politiek, en dus de toepassing van deze discretionaire macht, meer transparant en gewettigd zou zijn.

Daarom zijn er minstens twee andere soorten situaties waarin het Centrum aanbeveelt dat de Minister aanvaardt dat zijn discretionaire bevoegdheid voor de verblijfsvergunning aan banden wordt gelegd: wanneer de status van staatloze werd erkend door de Rechtbank van eerste aanleg en wanneer de status van niet begeleide minderjarige vreemdeling werd erkend door de Voogdijdienst.

3.2.11. Evalueren van de procedures voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit

De wet van 1 maart 2000 ter wijziging van de toelatingsvoorwaarden voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit wordt op allerlei manieren aangevochten. Er gaan heel wat stemmen op om deze wet te herzien. Een veel gehoord verwijt is dat deze wet te « genereus » zou zijn. Des te meer omdat de evaluatie, beloofd bij het in werking treden van deze wet, nooit gebeurde.

Het Centrum vraagt dat er geen nieuwe wijzigingen aan de wet van 1 maart 2000 worden aangebracht voordat een evaluatie wordt gemaakt, met een debat waaraan alle actoren moeten kunnen deelnemen.

3.2.12. Het recht van de niet-EU vreemdelingen om zich verkiesbaar te stellen

Het Centrum wenst dat in termen van rechten elk onderscheid wordt tenietgedaan tussen de verschillende categorieën van vreemdelingen, los van de voorwaarde inzake verblijfsduur (die niet bestaat voor EU-onderdanen en 5 jaar bedraagt voor de niet EU-onderdanen). Met andere woorden is de vraag van het Centrum dat het recht op verkiesbaarheid voor ingezetenen niet EU-onderdanen onder dezelfde voorwaarden geldt als voor de EU-ingezetenen.

Het recht op verkiesbaarheid van niet EU-vreemdelingen kan men laten afhangen van het verkrijgen van de status van " langdurig ingezetene", die België nog moet omzetten in Belgisch recht, in overeenstemming met de Europese Richtlijn 2003/109/EG van de Raad van 25 november 2003 betreffende de status van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen.

3.2.13. Toegang tot de diensten voor migranten in een tijdelijke of preciaire verblijfsituatie

De vreemdelingen die gerechtigd zijn tot een tijdelijk verblijf, in het bijzonder de kandidaat-vluchtelingen of personen in het begin van een procedure voor gezinshereniging, of vreemdelingen die niet over de juiste papieren beschikken, zoals vreemdelingen of erkende staatlozen in afwachting van hun regularisatie, ondervinden problemen om bij verschillende diensten terecht te kunnen.

3.2.13.1. Nummerplaten voor kandidaat-vluchtelingen

Een ontvankelijk verklaarde kandidaat-vluchteling, in het bezit van een Attest van immatriculatie, zal in sommige arrondissementen voor zijn wagen een witte nummerplaat krijgen, terwijl die hem in andere arrondissementen zal worden geweigerd. Daar zal men eisen dat hij houder is van een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister en als hij dat niet kan voorleggen, krijgt hij een rode «transit» nummerplaat. Een dergelijke transitplaat dient regelmatig te worden hernieuwd, wat een onnodig dure procedure betekent. In de praktijk kan dit bovendien een hinderpaal betekenen voor werk of voor een beroepsactiviteit.

Het Centrum stelt voor om het systeem zo te homogeniseren dat ontvankelijk verklaarde kandidaat-vluchtelingen, in het bezit van Attest van immatriculatie, ook een witte nummerplaat kunnen krijgen voor hun wagen.

3.2.13.2. Een verblijfstitel krijgen op basis van medische gronden

Ondanks de publicatie in het Belgisch Staatsblad op 31 mei 2007 van het Koninklijk Besluit van 17 mei 2007 tot het vaststellen van de uitvoeringsmodaliteiten voor het nieuwe artikel 9ter van de wet van 15 december 1980 en de inwerkingtreding van dit artikel op 1 juni 2007, benut de Dienst Vreemdelingenzaken niet alle elementen van deze procedure. De aanstelling van de bij wet voorziene deskundigen is nog niet geregeld. Het Centrum beklemtoont de noodzaak van de spoedige en volledige realisatie van de wet en van zijn uitvoeringsbesluiten, zodat de professionele aanpak van het medisch onderzoek in deze procedure kan worden gewaarborgd. De neutraliteit van de artsen die in dit kader het medisch onderzoek uitvoeren, is een absolute noodzaak. Het Centrum is vragende partij voor een permanent evaluatiesysteem, dat de functionering kan controleren van de procedure volgens het nieuwe artikel 9ter en dat kan analyseren of en in welke mate deze procedure een antwoord is op de verplichting om de gepaste bescherming te bieden aan zieke personen, zoals bepaald in artikel 3 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en in de Europese Richtlijn 2004/83/EG.

3.2.14. Visa met het oog op gezinshereniging: toelaten dat de vreemdeling de aanvraag mag indienen in België.

In het nieuwe artikel 12bis van de wet van 15.12.80 worden drie gevallen genoemd, waarin de vreemdeling een aanvraag kan indienen bij het gemeentebestuur van zijn verblijfplaats. In de praktijk geeft de Dienst Vreemdelingenzaken al, geval per geval, de toelating dat dossiers voor gezinshereniging op dat niveau worden ingediend. De Europese richtlijn in dit verband maakt ook allusie op deze mogelijkheid om dossiers voor de aanvraag van visa *via* de gemeente. Het Centrum stelt voor dat een omzendbrief wordt gemaakt over de criteria waaraan een vreemdeling moet beantwoorden om het dossier voor het aanvragen van visa in het kader van een gezinshereniging te mogen aanvragen via het gemeentebestuur van zijn Belgische verblijfplaats.

4. Minister van Justitie

4.1. Aanbevelingen in verband met discriminatie

4.1.1. Opleiding en vorming

4.1.1.1. Opleiding van magistraten en gerechtelijke actoren

De richtlijnen en de programma's voor de opleiding van magistraten behoren tot de bevoegdheid van de Hoge Raad voor de Justitie (artikel 259bis-9 §2 van het Gerechtelijk Wetboek). Maar deze worden uitgevoerd in samenwerking met de FOD Justitie, die dan ook een zekere invloed kan aanwenden voor het realiseren van volgende voorstellen.

Het Centrum stelt voor dat het opleidingsprogramma voor magistraten over de antidiscriminatie wetten op zijn minst over twee volle dagen zou lopen. Bovendien dient voor deze programma's de deelname te worden verbeterd (aanmoediging, sensibilisatie, informatie...) van de gerechtelijke actoren die belast zijn met de toepassing van deze wetgeving (rechters ten gronde, voorzitters van de rechtbanken die zetelen in kortgeding, parketten, onderzoeksrechters ...). Ten slotte moet dit onderwerp een integraal onderdeel uitmaken van de basisopleiding van juristen bij de parketten, de diensten voor bemiddeling, de diensten voor slachtofferhulp en de Justitiehuisen.

4.1.1.2. Vorming en opleiding van justitieassistenten

Er komen allerlei soorten mensen over de vloer in de Justitiehuisen. Het publiek weerspiegelt dan ook de diversiteit in de samenleving. Daarom moet er ook in de opleiding van justitieassistenten en van het personeel van de Justitiehuisen in het algemeen aandacht worden gegeven aan de antidiscriminatie wetten, aan het thema 'diversiteit', aan interculturele communicatie ...

4.1.1.3. Een betere vorming en een diversiteitsplan voor de penitentiaire beampten

Om de basisopleiding en de bijscholingen van de penitentiaire beampten een meer concrete richting te geven is er meer empirisch onderzoek nodig. Het is belangrijk een concreet beeld te krijgen van de manier waarop de penitentiaire beampten tegen discriminatie aankijken en welke houding zij aannemen als zij geconfronteerd worden met problemen op dit vlak, in casu etnocentrisme en homofobie. Op die manier kan een "barometer" ontwikkeld worden voor de manier waarop de basisopleiding en de bijscholingen kunnen worden bijgestuurd. De resultaten van een dergelijk empirisch onderzoek zullen eveneens een goede basis vormen voor de ontwikkeling van een diversiteitsplan.

4.1.1.4. Uitbouw van een netwerk van deskundigen op het gebied van racisme en discriminatie

De referentiemagistraten bij de parketten in eerste aanleg, belast met de strijd tegen het racisme en de homofobie, hebben geen enkel forum waar zij informatie en concrete ervaringen met elkaar kunnen uitwisselen.

Als er binnen het College van Procureurs-generaal een netwerk wordt uitgebouwd met deskundigen op het gebied van racisme en homofobie, ondersteund door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, kan een belangrijke stap voorwaarts gezet worden. Dit

expertisecentrum kan alle kennis die in de praktijk wordt opgedaan in verband met discriminatie in den brede zin van het woord, verzamelen en de manier waarop ermee wordt omgegaan, evalueren. Voor de evaluatie van de werkzaamheden en de uitwisseling van inlichtingen kan het College van Procureurs-generaal eenmaal per jaar alle betrokkenen uitnodigen voor een vergadering. We denken hierbij aan de referentiemagistraten bij de parketten in eerste aanleg en bij het Parket-Generaal van de hoven van beroep, bij het arbeidsauditoraat en bij het federale parket, en verder het Centrum, alsook de betrokken politiediensten.

4.1.2. Statistieken over racisme, discriminatie en religieuze intolerantie

4.1.2.1. Monitoring

In België bestaan er geen officiële publieke cijfers over racisme, homofobie en andere types van discriminatie. Het Centrum is voorstander van een jaarlijkse telling van het aantal klachten en de inventarisering van de inhoud van deze klachten, waarvan de resultaten worden verspreid bij alle parketten. Alsook een jaarlijkse (geactualiseerde) publicatie van het aantal veroordelingen voor racistische misdrijven, voor daden van homofobie en van elk ander type van discriminatie.

Impactmeting van het Strafrechtelijk beleid wordt ook gevraagd op Europees niveau. Het gaat dan meer bepaald over een ernstige monitoring van de gerechtelijke acties op het gebied van racisme, homofobie en discriminatie (met bijzondere aandacht voor religieuze intolerantie). België publiceert hierover op dit ogenblik te weinig informatie. Deze inlichtingen moeten dus verzameld worden.

4.1.2.2. Opstelling van een omzendbrief over het opsporing- en vervolgingsbeleid voor racisme en homofobie

De richtlijn COL 6/2006 trad in werking op 3 april 2006. Deze behandelt echter alleen de beste aanpak om racistische of xenofobe motieven voor bepaalde overtredingen te identificeren.

Naar analogie met de richtlijn COL 10/2004 betreffende de mensenhandel dienen specifieke richtlijnen te worden ontwikkeld voor het opsporing- en vervolgingsbeleid op grond van racistische of xenofobe motieven. De basisregel voor de opsporing is de volgende: voor alle getuigenverklaringen en klachten in verband met racisme en homofobie zal een proces-verbaal opgesteld worden en de gevallen, waarvoor vervolging wordt ingesteld, zullen altijd aanleiding zijn tot een strafmaatregel (minnelijke schikking – bemiddeling – dagvaarding).

Politie en parket moeten bovendien een vorming volgen over deze materie zodat zij bij het opstellen van PV's en bij de hieruit voortvloeiende onderzoeksdaden speciaal kunnen letten op strafbare motieven.

4.1.3. Religieuze onverdraagzaamheid bestrijden

Er is dringend nood aan meetbare gegevens in verband met haat, geweld of discriminaties die verband houden met religieuze overtuigingen. De (reële of veronderstelde) toename van deze fenomenen verdient verdere opvolging en bijzondere aandacht.

Het Centrum is voorstander van een jaarlijkse rapportage van het aantal en de inhoud van de gevallen die op dit gebied worden ingeleid. De verspreiding van een dergelijk verslag kan een meer concreet zicht geven op deze kwestie, waardoor er ook passende antwoorden op kunnen worden gegeven.

Er moet rekening gehouden worden met de dubbele dimensie van de religieuze intolerantie, zowel passief als actief. Er bestaat aan de ene kant de intolerantie waarvan (effectieve of veronderstelde) leden van de ene of de andere religieuze gemeenschap het slachtoffer zijn. En aan de andere kant is er de intolerantie die uitgaat van bepaalde religieuze groeperingen ten aanzien van mensen die bepaalde overtuigingen niet delen en/of niet op dezelfde manier praktiseren.

4.1.4. De inlichtingen die wordt verstrekt aan de pers over de etnische minderheden

De Richtlijn COL 7/99 gaat over de informatie die door de gerechtelijke autoriteiten en door de politiediensten aan de pers wordt doorgegeven in de periode dat het vooronderzoek nog aan de gang is. In dossiers van mensenhandel bij voorbeeld mogen de politiediensten in principe geen inlichtingen verschaffen en moeten altijd naar het parket verwijzen. In verband met etnische minderheden bestaat er in het kader van de algemene gerechtelijke informatie geen enkele specifieke maatregel.

Nochtans is er wel een zekere voorzichtigheid geboden bij de berichtgeving over de etnische minderheden. Onderzoek toont inderdaad aan dat de media wel degelijk rechtstreeks of onrechtstreeks een rol spelen in het ontstaan of in het blijven bestaan van vooroordelen over de etnische minderheden, meer bepaald door het vermelden van de nationaliteit van de beschuldigde of door identiteitsgegevens te publiceren (bijv. Mohammed A.) die weinig twijfel laten bestaan over de afkomst van de persoon in kwestie. In bepaalde gevallen, als het om relevante inlichtingen gaat, kan informatie over de nationaliteit of de afkomst wel worden onthuld, op voorwaarde echter dat het privéleven van de beschuldigde in elk geval wordt geëerbiedigd, net zoals bij autochtone beschuldigten.

De Richtlijn COL zou moeten resulteren in een reeks aanbevelingen in verband met de berichtgeving, in overeenstemming met de aanbevelingen die het Centrum en de Journalistenbond naar aanleiding van een nieuw onderzoek hebben geactualiseerd en gepubliceerd in februari 2007.

4.1.5. Een efficiëntere bestrijding van racistische en/of extremistische websites.

4.1.5.1. De identificatie van websites toelaten

Vermits de verantwoordelijkheid niet exclusief bij de auteur van een site berust, moet elke site duidelijk identificeerbaar zijn, hetzij rechtstreeks door vermelding van de naam van de verantwoordelijke uitgever van de site zelf – zoals in het geval van gewone offline publicaties – , hetzij onrechtstreeks via een gegevensbestand van de toegankelijke providers.

4.1.5.2. Blokkeren van extreem racistische en haatsites van buiten de EU

Ondanks verschillende juridische instrumenten, blijft het nog steeds moeilijk om de verantwoordelijken voor verspreiding van racistische propaganda en haat via buitenlandse

sites te vervolgen. Opstellen van een limitatieve lijst van racistische en antisemitische sites, die niet onder de bevoegdheid vallen van een Lidstaat, kan een oplossing bieden. De opstelling en het actueel houden van deze lijst moeten gebeuren onder controle van de Raad van Europa, in goed overleg met de nationale gerechtelijke instanties van de Lidstaten en van gespecialiseerde organisaties. De Europese Internetproviders kunnen de sites van deze lijst blokkeren, zodat er een Europese zone ontstaat, waar de toegang tot haatsites en tot sites van extreem racistische strekking is geblokkeerd. Het Centrum is bovendien van mening dat een gelijkaardige maatregel moet worden toegepast ten overstaan van websites die op systematische manier haat tegen homoseksuelen propageren.

4.1.6. Verbieden van racistische en xenofobe organisaties

Artikel 4, paragraaf 1° b) van het Internationaal verdrag van 7 maart 1966 betreffende de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie voorziet dat alle Staten die partij zijn bij dit Verdrag de verplichting op zich nemen om « organisaties, alsook georganiseerde en alle andere propaganda-activiteiten die rassendiscriminatie in de hand werken en daartoe aanzetten, onwettig te verklaren en te verbieden ... ».

De huidige wetgeving (mogelijkheid om een VZW te ontbinden in toepassing van de wet van 27 juni 1921, verbod op privé-milities ...) biedt geen mogelijkheid om feitelijke verenigingen en hun activiteiten te verbieden. Een dergelijk verbod maakt een preventieve tussenkomst mogelijk om samenkomsten van verenigingen te verhinderen (conferenties, concerten, betogingen ...), met volledig respect voor de fundamentele rechtsbeginselen.

4.1.7. Oplossingen voor hersamengestelde gezinnen

Het aantal hersamengestelde gezinnen in onze samenleving is enorm toegenomen. Hierbij kan het ook gaan om een man die beslist om een nieuwe relatie te beginnen met een man, of om een vrouw die beslist om een nieuwe relatie te beginnen met een vrouw. En in deze nieuwe relaties komen er soms ook kinderen mee van een vroegere relatie. Omdat er tot op heden geen enkel wettelijk kader bestaat, hebben zij als nieuwe partner in de relatie geen enkel gezag over de kinderen van hun partner. Deze problematiek verdient aandacht en vereist oplossingen voor de concrete problemen, waarmee deze hersamengestelde gezinnen worden geconfronteerd bij de uitoefening van hun ouderlijk gezag.

4.1.8. Een betere organisatie van de rechtspraak voor mindervalide mensen

4.1.8.1. Redelijke aanpassingen van de rechtbanken

Als justitiabelen worden personen die een handicap hebben dikwijls geconfronteerd met procedures of met een infrastructuur die voor hen niet toegankelijk zijn. Hierdoor worden zij benadeeld als persoon aan een bepaalde rechtspraak onderworpen personen. Er dringen zich richtlijnen op in verband met de redelijke aanpassingen in de rechtspraak en de inrichting van de rechtbanken (toegankelijke zittingzalen, tolken voor doven en doofstommen ...). En we mogen in dit verband ook de mensen die lijden aan een mentale handicap niet vergeten. Wanneer deze mensen bijvoorbeeld worden opgeroepen als getuige, is het belangrijk dat deze getuigenverklaring kan gebeuren in omstandigheden die voor hen niet bedreigend overkomen.

4.1.8.2. Mindervalide gedetineerden

Door plaatsgebrek in de gevangenissen worden heel wat mensen die lijden aan een mentale handicap opgesloten in de gewone gevangenissen, met als gevolg dat zij geen aangepaste psychologische begeleiding kunnen krijgen. Wat betreft de personen met een fysieke handicap, moet er voldoende aandacht worden besteed aan de (integrale) toegankelijkheid van de gevangenissen en er moeten op korte termijn noodzakelijke aanpassingen worden uitgevoerd.

4.2. Aanbevelingen in verband met migratie

4.2.1. Statistische gegevens

Het Centrum dringt erop aan dat de FOD Justitie zorgt voor de statistische inzameling van de gerechtelijke beslissingen over de toekenning van de status van staatloze in toepassing van de Conventie van Genève van 28 september 1954.

4.2.2. Sensibilisatie en vorming van de staande en zittende magistratuur in verband met de mensenhandel en in het bijzonder op het vlak van de economische uitbuiting

We zien in de praktijk dikwijls dat wat men verstaat onder « mensenhandel » in de economische sector niet duidelijk is. In hun vervolgingbeleid en bij hun vorderingen voor de rechtbanken geven de magistraten er de voorkeur aan om gebruik te maken van de wettelijke voorschriften van het sociaal en arbeidsrecht, eerder dan deze van de mensenhandel.

4.2.3. Het recht om klacht neer te leggen bij de politie of bij het parket voor mensen zonder papieren veilig stellen

Mensen zonder wettige verblijfsdocumenten of die zich in een precaire verblijfssituatie bevinden, komen dikwijls in een uiterst kwetsbare situatie terecht wanneer zij het slachtoffer worden van een misdrijf of als zij om een of andere reden beroep moeten doen op politie of gerecht. Het Permanent Comité voor het toezicht op de politiediensten heeft deze problematiek onderzocht. Er werden verschillende mogelijke technieken geanalyseerd waardoor deze mensen klacht kunnen neerleggen bij de politie of bij het parket zonder angst voor onmiddellijke aanhouding en uitwijzing. Er bestaat al een dergelijke regeling in artikel 17 van de wet van 11 januari 1993 ter voorkoming van het gebruik van het financiële systeem voor het witwassen van geld en de financiering van het terrorisme. Dit artikel 17 bepaalt dat de leden van de politiediensten tijdens hun ambtsuitoefening, zelfs in de gevallen bedoeld in artikel 29 van het Wetboek van strafvordering, geen ruchtbaarheid hoeven te geven aan de informatie die zij te weten zijn gekomen bij de uitvoering van hun opdracht.

De Minister van Justitie kan de aandacht vestigen op deze problematiek door een omzendbrief waarin aan mensen zonder geldige verblijfspapieren of die zich in een precaire verblijfssituatie bevinden, garanties worden geboden, in overeenstemming met de bepalingen van de Grondwet (artikel 191 Ger.W.).

4.3. Mensenhandel

4.3.1. Een goede detectie van de slachtoffers van mensenhandel

4.3.1.1. Sensibilisatie en vorming vooral voor de diensten van de eerste lijn

Het is cruciaal dat personen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, beter en nog sneller worden opgespoord. Een regelmatige en doorgedreven sensibilisatie en een opleiding voor de diensten en instellingen, betrokken in de strijd tegen de mensenhandel, prioritair gericht op de diensten van de eerste lijn, kunnen hiertoe bijdragen. Er dient voldoende aandacht te worden besteed aan de problematiek van mensenhandel bij niet begeleide minderjaren.

De inrichting van een « telefoonpermanentie anti mensenhandel » kan slachtoffers van mensenhandel nog beter helpen door hen op elk moment, in om het even welke situatie en in meerdere talen informatie te geven over de personen, waarmee zij contact kunnen opnemen.

4.3.1.2. Optimaliseren van de samenwerking

De samenwerking tussen aan de ene kant de diensten van de Sociale Inspectie en de politiediensten en aan de andere kant de arbeidsauditoraten en de parketten, dient versterkt te worden. De bestaande instrumenten voor samenwerking en uitwisseling van informatie moeten intensiever worden aangewend om deze samenwerking zoveel mogelijk te optimaliseren. Door meer structuur te geven aan de samenwerking tussen de Belgische diensten van de Sociale Inspectie en deze van de andere Lidstaten van de Europese Unie kan ook deze samenwerking worden versterkt. Een goede samenwerking met andere diensten op Europees niveau is enkel mogelijk indien er bilaterale akkoorden bestaan. Uit de praktijk blijkt immers dat er soms geen antwoord komt op de vragen die worden gesteld.

4.3.1.3. Herziening van de mogelijkheden voor het krijgen van de status van slachtoffer

De mogelijkheden om als slachtoffer de status van 'slachtoffer van mensenhandel' te krijgen moeten van naderbij worden onderzocht. Het is in dit verband zeer belangrijk dat de leden van de politiediensten en ook de magistraten een beter beeld krijgen van het slachtoffer en dat zij hierbij ook oog hebben voor de slachtoffers, afkomstig uit atypische economische sectoren, zoals de transportsector, een sector die niet onmiddellijk overeenstemt met het klassieke beeld over mensenhandel.

Om een slachtoffer te kunnen traceren als een effectief slachtoffer van mensenhandel, is het essentieel dat er een doorgedreven verhoor plaats vindt, dat meermaals wordt hernomen in een optimale sfeer van vertrouwen. Een dergelijk verhoor gebeurt op basis van een gestandaardiseerde vragenlijst en een bestaande lijst van indicatoren.

Om de slachtoffers te bereiken die geen klacht durven neerleggen uit vrees voor represailles, is het belangrijk dat slachtoffers die bereid zijn om alleen de nuttige inlichtingen aan het parket te verstrekken, ook de status van slachtoffer kunnen krijgen.

4.3.2. Niet begeleide minderjaren die slachtoffer zijn van mensenhandel

4.3.2.1. Niet-begeleide minderjarigen identificeren als 'slachtoffer van mensenhandel'

Uitgangspunt is dat we moeten komen tot een vaststelling van de “*objectieve victimisatie*” van de minderjarige. Een dergelijke identificatie vereist een multidisciplinaire aanpak en dient rekening te houden met de aanwijzingen, vastgesteld door de diensten van de eerste lijn. Om als volwassene de status van slachtoffer van mensenhandel te krijgen, is men verplicht samen te werken met het gerecht. Een dergelijke voorwaarde mag geen absolute vereiste zijn voor de minderjarige die daardoor immers in een « loyaliteitsconflict » kan terecht komen. Het Centrum is dan ook voorstander van soepeler voorschriften ten gunste van minderjarige slachtoffers op het vlak van het statuut « mensenhandel » in de wet van 15 december 1980 (artikel 61/2 tot 61/5)

4.3.2.2. Begeleiding van de niet-begeleide minderjarigen, slachtoffer van mensenhandel

Voor de begeleiding van niet begeleide minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, is het belangrijk dat er samenwerkingsakkoorden komen die de rol van elke instantie die hierbij betrokken is duidelijk afbakt.

4.3.2.3. Regularisatie van de niet-begeleide minderjarigen, slachtoffer van mensenhandel

Wanneer een Bewijs van Inschrijving in het vreemdelingenregister werd afgeleverd voor de leeftijd van 18 jaar (1), is er verder geen enkel probleem. Wanneer voor de leeftijd van 18 jaar nog geen Bewijs van Inschrijving in het vreemdelingenregister werd afgeleverd (2), kan men de status krijgen en zal het overeenstemmende document worden overhandigd op het ogenblik dat de volle leeftijd van 18 jaar wordt bereikt. Dit gebeurt op basis van volgende criteria: (1) er werd door de diensten objectief vastgesteld dat de betrokkene slachtoffer is van mensenhandel; (2) men heeft het milieu waarin men werd uitgebuit verlaten en (3) er is een positief begeleidingsverslag van de psychosociale begeleiders. Bovendien moet op dat moment worden afgewogen welk centrum het meest geschikt is voor de verdere opvolging, waarmee moet worden rekening gehouden met de persoonlijke rijpheid van het slachtoffer. Bij deze evaluatie moet eveneens een risicoanalyse worden toegevoegd over het eventuele gevaar dat het slachtoffer opnieuw in het milieu terecht komt. Om werkelijk te kunnen spreken over een beschermde status voor de minderjarigen, dienen deze regels te worden ingeschreven in de wet van 15 december 1980, in de artikels die handelen over de bescherming van slachtoffers van mensenhandel.

4.3.3. Wetgeving en KB over mensenhandel

4.3.3.1. Aanpassing van de wet van 13 april 1995

Om het wettelijke kader voor de mensenhandel nog logischer en duidelijker te maken, mogen het artikel 379 en 380 van het Wetboek van Strafrecht niet meer beschouwd worden als 'mensenhandel' door de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de mensensmokkel.

4.3.3.2. Een bredere inhoud geven aan het begrip “seksuele uitbuiting”

Naast de bestaande inhoud, over uitbuiting voor ontucht en zedenfeiten (artikel 379 en 380, § 1 en 4 van het Strafwetboek) of prostitutie en over kinderporno (artikel 383*bis*, § 1 van het Strafwetboek), moet het begrip 'seksuele uitbuiting' ook kunnen slaan op seksuele uitbuiting voor pornografie over volwassenen en op alle andere vormen van seksuele uitbuiting (in overeenstemming met de internationale en Europese definities).

4.3.3.3. Definitie van het begrip “menselijke waardigheid”

Een precieze omschrijving in de wet van de notie “menselijke waardigheid” (zie artikel 433quinquies, § 1, 3) kan bijdragen tot een helderder begrip van mensenhandel met economische uitbuiting als doel. Interpretatieproblemen en moeilijkheden voor het aanvoeren van bewijzen in dit verband kunnen op die manier voorkomen worden.

4.3.3.4. De wettelijke definitie van “mensenhandel”

Om te vermijden dat het onderscheid verdwijnt, dat door de wet wordt gemaakt tussen mensenhandel en mensensmokkel, dient het element dwang of vrijheidsberoving (misbruik van de precaire situatie, geweld...) ¹ opnieuw te worden toegevoegd aan de wettelijke definitie van mensenhandel, conform de internationale en Europese bepalingen in dit verband.

4.3.3.5. Het verschil tussen mensenhandel en mensensmokkel preciseren

Om het reële verschil tussen mensenhandel en mensensmokkel ook in de praktijk te integreren, dient de wet verschillende strafbepalingen te voorzien voor de twee basisdelicten. En wat geldt als verzwarende omstandigheid voor beide fenomenen, zou eveneens verschillend moeten zijn voor de twee basisdelicten.

4.3.3.6. De territoriale draagwijdte van de Belgische beschermingsstatus beperken

Het probleem, dat wordt veroorzaakt door de beperkingen in de territoriale draagwijdte van de Belgische beschermingsstatus van slachtoffers van mensenhandel dient van naderbij bekeken te worden. In dit verband wordt verwezen naar dossiers van mensenhandel, waarvoor het parket geen onderzoek kan openen of die zonder gevolg worden geklasseerd omwille van het feit dat de dader niet meer in België woont, dat de feiten zich niet hebben voorgedaan in België, enz. In deze gevallen kan aan de eventuele slachtoffers geen beschermende status worden gegeven. Ideaal gezien zouden we moeten komen tot een Europees beschermingsstatuut voor de slachtoffers van mensenhandel volgens het Belgische model.

¹ “mensenhandel”: de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting en de daaropvolgende opneming van een persoon, door de dreiging met of het gebruik van geweld of van andere vormen van dwang, door ontvoering, fraude, misleiding, misbruik van machtspositie of een situatie van kwetsbaarheid, of wanneer betalingen worden gedaan of beloningen worden gegeven of ontvangen om de instemming te verkrijgen van een persoon die controle uitoefent over een andere persoon met het oog op uitbuiting. De uitbuiting bestaat ten minste uit de uitbuiting van de prostitutie van anderen of uit andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of diensten, slavernij of soortgelijke methoden, dienstbaarheid of orgaanextirpatie;

4.3.3.7. Officiële erkenning van de centra voor onthaal en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel

Aangezien de Onthaalcentra een essentiële rol spelen voor de slachtoffers van mensenhandel, is een solide juridische basis onontbeerlijk om een onthaal en begeleiding van voldoende kwaliteit te kunnen verzekeren. Het ontwerp van KB, goedgekeurd door de Interdepartementale Coördinatiecél, moet dan ook worden gepubliceerd. Om kwaliteit te kunnen blijven garanderen, dient de heterogeniteit van de toelagen, waarmee het onthaal nu wordt gefinancierd (Nationale Loterij, FOD tewerkstelling en arbeid...), te worden vervangen door een beheerscontract met de federale overheid. Dit biedt enerzijds waarborgen voor structurele financiering en tegelijk laat het de overheid toe om kwaliteitscontroles uit te voeren.

4.3.4. Algemene politiek op het gebied van mensenhandel

4.3.4.1. Tolken

Er zijn onvoldoende beëdigde tolken tijdens de gerechtelijke procedure. Deze moeten bovendien dikwijls van ver komen en soms zelfs tijdens de nacht. Hier moet dringend iets aan worden gedaan. Ook de betaling van de tolken stelt problemen. Zo was het budget voor de tolken voor 2006 al volledig opgebruikt in februari van datzelfde jaar. Daarnaast moet ook de rol van de tolk in het kader van de gerechtelijke enquête beter worden omschreven. Een nationale procedure dient te worden uitgewerkt, met regels voor beëdiging, opleiding, deontologie, enz.

4.3.4.2. Gespecialiseerde voogden

Voor de niet begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel dient er werk te worden gemaakt van een steviger basis voor de communicatie tussen de voogd en de begeleider die instaat voor het onthaal in een gespecialiseerd centrum. Het zou ook goed zijn als er kon gewerkt worden met voogden die zich hebben gespecialiseerd in de problematiek van de mensenhandel.

4.3.4.3. Oppuntstelling van een systeem voor de efficiënte opslag van gegevens

Om over voldoende gegevens te beschikken voor een beter inzicht in de specifieke kenmerken van de doelgroep (niet begeleide minderjarigen, slachtoffers van mensenhandel), moet een doeltreffend systeem voor het verzamelen van gegevens worden uitgewerkt op het niveau van de Voogdijraad en van de Dienst Vreemdelingenzaken bij voorbeeld.

4.3.4.4. Gebruikmaken van bijzondere opsporingsmethodes en technieken voor het gerechtelijk onderzoek

Voor het gerechtelijk onderzoek in zaken van mensenhandel dient veel meer gebruik gemaakt te worden van bijzondere onderzoeksmethodes en andere technieken. We denken aan financieel onderzoek, beslagleggingen, vorderingen tot stopzetting, berekening van vermogensvoordelen, netwerkanalyse, identificatie van verantwoordelijke opdrachtgevers e.d.

4.3.5. De Minister van Justitie als voorzitter van de Interdepartementale Coördinatieceel ter bestrijding van de Mensensmokkel en de Mensenhandel

4.3.5.1. Functie en samenstelling van de Interdepartementale Coördinatieceel

Men kan zich de vraag stellen of met de huidige functie en samenstelling van de Interdepartementale Coördinatieceel een doeltreffend beleid, waarbij alle actoren worden betrokken, mogelijk is.

4.3.5.2. Een nationale coördinator voor de strijd tegen de mensenhandel

De Interdepartementale Coördinatieceel ter bestrijding van de mensensmokkel en de mensenhandel kan een nieuwe dynamiek krijgen indien de Voorzitter van deze cel als nationale coördinator van de strijd tegen de mensenhandel wordt aangesteld. Daarnaast moet ook een strategisch plan (Nationaal Actieplan Mensenhandel) worden ontwikkeld, waarin doelstellingen en concrete werkdoelen worden vastgelegd.

4.3.5.3. Optimaliseren van de doorverwijzing naar en het onthaal in gespecialiseerde centra

De doorverwijzing naar en het onthaal door een gespecialiseerd onthaalcentrum moeten zo snel mogelijk en in optimale condities kunnen gebeuren. Daarvoor moeten de nodige mechanismen en procedures op punt worden gesteld (“*National Referral Mechanism*”), waarin eenieders rol en verantwoordelijkheid duidelijk worden omschreven. De erkende centra moeten beter toegankelijk zijn, zowel wat betreft openingsuren (24u/24u), als op het vlak van de geografische spreiding over het grondgebied.

4.3.5.4. Netwerk van deskundigen op het gebied van mensenhandel

Het expertisenetwerk binnen het College van Procureurs-generaal dient een meer uitgesproken pioniersrol te spelen naar de referentiemagistraten 'mensenhandel'. Deze worden minstens twee maal per jaar samengeroepen in voltallige zitting. Het Federaal Parket verdient ook meer ondersteuning voor het bovenlokaal beheer van de dossiers, zodat het zijn verantwoordelijkheid ten volle kan opnemen.

4.3.5.5. Internationale samenwerking en uitwisseling van inlichtingen

Een betere kennis en inzicht in het bestaan, de bruikbaarheid en de functionering van de mechanismen voor internationale samenwerking kan zorgen voor een betere uitwisseling van inlichtingen tussen alle deskundigen op dit terrein. Het gebrek aan kennis over deze mechanismen bij referentiemagistraten en andere actoren vormt een ernstige hinderpaal voor een doeltreffende internationale aanpak van een fenomeen zoals de mensenhandel, dat per definitie een internationaal karakter heeft.

4.3.5.6. Gegevensopslag en verwerking

Er dient voor het hele grondgebied een gecentraliseerd systeem te komen, dat volledige en juiste statistieken kan leveren over de mensenhandel (bijvoorbeeld, uitbuiting per sector, per nationaliteit, enz.), met vermelding van de wetgeving waarop men zich heeft gebaseerd (mensenhandel, arbeidswetgeving of sociale wetgeving), om zo een globaal beeld

te krijgen op de problematiek. Het Informatie- en Analysecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel dient daarvoor over de nodige slagkracht te beschikken.

4.3.5.7. Evaluatie van de beschermingsstatus van slachtoffers van mensenhandel

Samen met alle partners wordt jaarlijks in de Interdepartementale Coördinatiecel het beschermingsstatuut geëvalueerd, waarbij eventuele correcties worden aangebracht of nieuwe voorstellen worden geformuleerd. Deze evaluatie moet gebeuren aan de hand van een kwantitatieve en kwalitatieve analyse. Door deze manier van werken blijft men voortdurend op de hoogte van de functionering van het beschermingsstatuut en van de problemen die zich in de praktijk stellen, en kunnen eventuele aanpassingen en correcties gebeuren.

4.3.5.8. Coderen van de niet anonieme gegevens van het IAMM

Voor een optimale functionering van het Informatie- en Analysecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel (IAMM) als instrument voor beleidsondersteuning en evaluatie door analyse van de problematiek van de mensenhandel, dient het KB van 16 mei 2004 te worden gewijzigd zodat ook niet anonieme gegevens in het informatienetwerk kunnen worden gecodeerd. Deze gegevens mogen absoluut op geen enkele manier toegankelijk zijn voor eender welke juridische of politiedienst. Voor de financiering van een dergelijk informatienetwerk moeten ook de nodige afspraken worden gemaakt.

4.3.5.9. Ontwikkelen van een programma voor een geïntegreerd en gestandaardiseerd gegevensbestand over de problematiek van de mensenhandel

Politiek gezien zou het interessant zijn als de database 'slachtoffers mensenhandel' van het Centrum (www.victimtimes.be) kan gebruikt worden als vertrekpunt voor de ontwikkeling van een geïntegreerd en gestandaardiseerd systeem voor de inventarisatie van de gegevens over de mensenhandel bij het Informatie- en Analysecentrum Mensensmokkel en Mensenhandel.

5. De Minister van Pensioenen en Maatschappelijke integratie (gelijke kansen)

5.1. Aanbevelingen van algemeen belang

5.1.1. Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

5.1.2. Nationaal museum van de immigratie

Het Centrum is voorstander van de oprichting van een Nationaal museum van de immigratie, dat de geschiedenis van de migratie belicht en een erkenning inhoudt van de levenstrajecten van de migrantenbevolking. Dergelijk Museum kan tegelijk een plaats worden voor ontmoeting en uitwisseling tussen de verschillende culturele minderheden. Het gaat hier om een bevoegdheid, waarbij de deelgebieden ook een rol spelen.

5.2. Aanbevelingen in verband met discriminatie

5.2.1. De nieuwe antidiscriminatie en antiracismewetten

Nieuwe wetten (« de wetten van 10 mei ») ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en van haatdelicten met racistische en homofobe motieven werden door het federaal parlement goedgekeurd. Deze wetten hebben een breed toepassingsgebied, waar het Centrum zich over verheugt. Alles wat te maken heeft met tewerkstelling en huisvesting, maar ook met vrije tijdsbesteding, media, Internet, enz. worden erdoor gedekt. Nu komt het erop aan ervoor te zorgen dat iedereen zijn rechten en plichten kent, werkgevers en werknemers, handelaars en bedrijven, instellingen en organisaties uit de dienstensector en hun resp. gebruikers en cliënteel, kortom iedereen die verblijft op Belgisch grondgebied. Het Centrum zal een aantal informatie- en sensibilisatiecampagnes voeren en rekent er daarnaast op dat de overheden zullen zorgen dat de meest aangewezen informatie wordt verspreid bij alle burgers.

Het Centrum vraagt aan de toekomstige federale regering erover te waken dat het maximum aantal actoren van het sociale leven – en op de eerste plaats de ambtenaren – op de hoogte zijn van deze nieuwe wetten en weten hoe zij moeten handelen voor een correcte toepassing van deze wetten. Deze wetten brengen tot onze vreugde heel wat klaarheid in bepaalde concepten, zoals het « direct en indirect onderscheid », de « directe en indirecte discriminatie », de verschuiving van de bewijslast, enz. Het zou goed zijn om nu intensieve en voldoende gedetailleerde vormingsprogramma's te ontwikkelen voor de politie, voor magistraten en andere medewerkers binnen het gerechtsapparaat, voor medewerkers bij de sociale inspectie, enz.

Slachtoffers van discriminatie hebben recht op een snelle en duidelijke procedure en op een rechtvaardige verdeling van de bewijslast: dat zullen de twee grote aandachtspunten zijn voor de komende jaren.

5.2.2. Het diversiteitslabel

Het Centrum is voorstander van het verderzetten, consolideren en ontwikkelen van de organisatie van het "Diversity" label door de Regering. Dit Label wordt, op vraag, aan overheidsdiensten en openbare - en privébedrijven toegekend, wanneer zij een diversiteitbeleid uitwerken, in overeenstemming met de doelstellingen en het streven van dit Label. Het kwam er op initiatief van de Ministers van Maatschappelijke Integratie en van Tewerkstelling en kan een belangrijke steun betekenen voor het Federale regeringsbeleid ter bevordering van de gelijke behandeling op de arbeidsmarkt.

5.2.3. Tolerantiebarometer en Barometer voor gelijkheid en discriminatie

In overeenstemming met de besluiten van de haalbaarheidstudie voor een tolerantiebarometer in België², werd deze barometer op de rails gezet door een aantal universitaire instellingen, onder verantwoordelijkheid van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Er dient een meerjarenplan te komen voor de financiering. Het is belangrijk om een dergelijke barometer een blijvend karakter te geven: één gerichte steekproef kan moeilijk een « barometer » genoemd worden.

Eventueel kan de barometer ook uitgebreid worden tot *alle* vormen van discriminatie. Door jaarlijks een « Barometer van gelijke kansen en discriminaties » te publiceren (in samenwerking met het «Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen») kan België zijn leadership in Europa bevestigen op het domein van de bestrijding van discriminatie.

² « Een tolerantiebarometer in België – Haalbaarheidanalyse », ISPO KUL, GERME – ULB, 30 juni 2006

5.2.4. Beroepsactiviteit van mindervalide mensen

Mindervaliden die willen gaan werken, verliezen hun inkomensvervangende tegemoetkoming en hebben daardoor dikwijls niet genoeg inkomsten. Dit betekent een rem op hun motivatie om een betrekking te aanvaarden. Het ontwerp van Koninklijk Besluit (betreffende de procedure voor de behandeling van toelagedossiers van gehandicapten) geeft niet volledig een oplossing aan dit probleem. Voor bepaalde categorieën is het tekort aan inkomen nog steeds te belangrijk in geval van beroepsactiviteit.

5.2.5. Vrouwen en het internationaal recht

Het Centrum is voorstander van het versterken en continueren van de « Steunpunten: Internationaal familierecht » na een evaluatie van het geleverde werk. Op basis van deze evaluatie kan een inventaris gemaakt worden van de moeilijkheden die werden ervaren sinds de hervorming van het CIR.

5.3. Aanbevelingen in verband met migratie

5.3.1. Uitwijzingen en verwijdering van het grondgebied uitvoeren met respect voor de « Onthaalwet »

Door de omzetting van de Europese Richtlijn beschikt België sinds 12 januari 2007 over een wet op het onthaal van kandidaat-vluchtelingen en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen. Door deze wet zijn de toelagen, waarop asielzoekers recht hebben, en de opdrachten van de sociale werkers die deze mensen begeleiden tijdens hun procedure en gedurende hun verblijf in de opvangstructuren beter omschreven.

Het eerbiedigen van deze wettelijke bepalingen, net zoals de deontologie van de sociale werkers, is onverenigbaar met de medewerking die zo nu en dan van de onthaalcentra wordt gevraagd door de Dienst Vreemdelingenzaken om de verwijdering van uitgeprocedeerde personen te vergemakkelijken. De opdracht van deze centra is onverenigbaar met het uitvoeren van een opdracht die uitsluitend behoort tot de taken van ordediensten, belast met het bewaren van de openbare orde.

Daarom vraagt het Centrum dat de verwijdering van het grondgebied nooit wordt uitgevoerd vanuit een onthaalcentrum, doch vanuit een politiebureau op basis van uitdrukkelijke convocatie.

5.4. Aanbevelingen in verband met maatschappelijke integratie

5.4.1. Politiek van positieve actie

De wetten van 10 mei 2007 bepalen dat een direct of indirect onderscheid nooit aanleiding geeft tot de vaststelling van discriminatie wanneer dit een maatregel van positieve actie inhoudt. Deze maatregelen zijn, voor zover zij een tijdelijk karakter hebben, nuttig en noodzakelijk om een kennelijke ongelijkheid ten nadele van personen, die behoren tot een van de door deze wetten bedoelde groepen, te herstellen. Een maatregel van positieve actie, hetzij op initiatief van de overheid, hetzij op privé-initiatief, kan slechts worden genomen via een Koninklijk Besluit, waarin de situatie en de voorwaarden worden vastgelegd, na overleg in de Ministerraad. Het Centrum vraagt de toekomstige regering om een dergelijk besluit bij KB

vast te stellen, na overleg met de sociale partners, voor maatregelen van positieve actie voor tewerkstelling.

5.4.2. Introductie van een systeem van "monitoring" van de arbeidsmarkt, gebaseerd op de nationaliteit of de nationale afkomst

Om een beter zicht te krijgen op de realiteit van de discriminatie op grond van nationaliteit of nationale afkomst en om de voorzieningen ter bestrijding van discriminaties op grond van nationaliteit of nationale afkomst van tewerkstellingskandidaten beter te kunnen aanwenden en evalueren, bepleit het Centrum dat de Regering een systeem van *Monitoring van de arbeidsmarkt*, gebaseerd op de nationaliteit of de nationale afkomst, zou ondersteunen, consolideren en ontwikkelen.

De *Monitoring van de arbeidsmarkt* kan worden opgebouwd vanuit objectieve, anonieme en samengevoegde gegevens van een of meerdere bestaande administratieve gegevensbestand(en). De *Monitoring* zal het mogelijk maken om regelmatig de nationale, regionale en lokale arbeidsmarkt volgens nationaliteit of nationale afkomst te analyseren, per sector, per beroepsstatuut en volgens andere kenmerken van tewerkstelling en arbeid.

5.4.3. Een nieuwe oriëntatie voor het Federale Impulsfonds voor het Migrantenbeleid

Het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid werd in 1991 opgericht en krijgt sindsdien ongeveer 7,52 miljoen euro uit de winstverdeling van de Nationale Loterij om impulsen te geven aan nieuwe projecten, onder de vorm van steun voor een actie voor een maximale looptijd van een jaar. Het fonds heeft een Beheerscomité, bestaande uit leden van de federale regering, van de Gewesten en de Gemeenschappen. Het Centrum verzekert het Secretariaat.

Na 15 jaar dringt zich een bezinning op over de doelstellingen, de manier van functioneren ... alsook over de specifieke perspectieven van het Impulsfonds. Het is wenselijk dat de doelstellingen die 15 jaar geleden werden geformuleerd, in vraag worden gesteld en verbeterd worden. Het aantal actoren, dat een meer actieve rol speelt op het gebied van het onthaal van nieuwkomers en van hun maatschappelijke integratie, is sterk toegenomen, zoals de integratiecentra en de integratiediensten, de steden en gemeenten zelf, de regeringen van Gewesten en Gemeenschappen ... Men is zich ondertussen bewust van het feit dat de integratie een werk van lange adem is: zou men (voor een gedeelte) niet de optie moeten overwegen voor een benadering op lange termijn, met andere woorden voor programma's die zich uitstrekken over meerdere jaren, ten nadele van projecten voor een jaar? Des te meer daar deze andere actoren financieel participeren in de initiatieven voor integratie: zou het Impulsfonds niet beter bijdragen aan de financiering van een veel breder programma, in plaats van zich eerder kunstmatig te concentreren op soms geïsoleerde projecten?

In functie van de antwoorden op deze vragen moet een hernieuwde en duidelijke politiek worden gelanceerd wat betreft de criteria, de evaluatie, de administratieve opvolging, de controle van de rekeningen en bovenal wat betreft de evaluatie van de activiteiten, die worden ge(co-)financierd door het Impulsfonds. In deze zelfde optiek zal men ook moeten nadenken over de rol die het Centrum speelt in het beheer van het Impulsfonds.

5.4.4. Integratietegemoetkoming - Samenleven

Mindervalide personen die gaan samenwonen met hun partner, zien hun integratietegemoetkoming aanzienlijk verminderen, zelfs indien in het dagelijks leven als samenwonende hun handicap dezelfde meerkosten met zich meebrengt. Meerkosten, die juist door de integratietegemoetkoming moeten worden gecompenseerd. De integratietegemoetkoming zou dan ook niet naar beneden mogen worden herzien in het geval van samenwonen.

5.5. Aanbevelingen in verband met de pensioenen

5.5.1. Berekening Aanvullend pensioen

Bij de berekening van het aanvullend pensioen bestaat er een groot verschil in functie van de burgerlijke staat. De gehuwden bij voorbeeld krijgen een groter aanvullend pensioen dan alleenstaanden. Deze vorm van discriminatie op grond van de burgerlijke staat dient te worden weggewerkt.

6. De Minister van Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven (bestuurlijke voorgedij over het Centrum) (administratieve vereenvoudiging)

6.1. Aanbevelingen van algemeen belang

6.1.1. Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, maar niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

6.2. Aanbevelingen in verband met discriminatie

6.2.1 Invoeren van een diversiteitsbeleid in de openbare diensten

De installatie van de Cel Diversiteit binnen de FOD Personeel & Organisatie betekende een belangrijke stimulans voor het diversiteitbeleid van de Staat. Een doorgedreven ontwikkeling van het diversiteitbeleid binnen de verschillende federale overheidsdiensten, zoals uitgewerkt door de Cel Diversiteit, moet actief worden ondersteund door het vrijmaken van de nodige budgetten. Zo kan men bijvoorbeeld de toekenning van een prijs overwegen voor die Overheidsdiensten die zich openlijk inzetten voor een diversiteitsmanagement. In de beheerscontracten met overheidsbedrijven dienen bepalingen te worden opgenomen die aanzetten tot het voeren van een diversiteitbeleid, als aanmoediging voor het aanwerven van personen van vreemde nationaliteit of afkomst, als stimulans voor de medewerking van

mindervalide personen en ter promotie van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen op het vlak van overplaatsingen. In de beheerscontracten met autonome overheidsbedrijven, zoals De Post, de NMBS, Belgacom en BIAC, kunnen eveneens dergelijke clausules worden voorzien.

6.2.2. Diversiteitslabel

Het Centrum is voorstander van het verderzetten, consolideren en ontwikkelen van de organisatie van het "Diversity" label door de Regering. Dit Label wordt, op vraag, aan overheidsdiensten en openbare en privébedrijven toegekend, wanneer zij een diversiteitsbeleid uitwerken, in overeenstemming met de doelstellingen en het streven van dit Label. Het kwam er op initiatief van de Ministers van Maatschappelijke Integratie en van Tewerkstelling en kan een belangrijke steun betekenen voor het Federale regeringsbeleid ter bevordering van de gelijke behandeling op de arbeidsmarkt.

6.2.3. Integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen

In de beheerscontracten met overheidsbedrijven moeten waarborgen worden voorgesteld voor de integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen, voor personeel zowel als bezoekers. In de beheerscontracten met de Post en de NMBS moeten waarborgen worden voorgesteld voor de integrale toegankelijkheid van de postkantoren en de stations.

6.2.4. Toegankelijkheid van loketdiensten

Wanneer mindervalide mensen naar een openbare dienst gaan, worden zij dikwijls geconfronteerd met ontoegankelijke loketten. Er moeten voorstellen worden gedaan voor betere garanties voor toegankelijke loketdiensten bij de verschillende overheidsdiensten, zodat iedereen dezelfde dienstverlening krijgt.

6.2.5. Redelijke aanpassingen voor een overheidsfunctie

Er dient dringend een onderzoek te gebeuren naar de haalbaarheid van redelijke aanpassingen – andere dan de aanpassingen aan de werkplek – voor de leden van het overheidspersoneel die ten gevolge van ziekte of handicap een tijdelijke of langdurige aanpassing nodig hebben van hun werkregime. Door redelijke aanpassingen te voorzien voorkomt men dat personeelsleden die in staat zijn om te werken, thuis blijven.

6.2.6. Opgebouwde anciënniteit in de privé-sector

Er wordt geen rekening gehouden met de anciënniteit, opgebouwd in de privé-sector, als men bij de overheid gaat werken. Hierdoor worden oudere werknemers die de privé-sector willen verlaten om bij de overheid te gaan werken, ontmoedigd. Door wel rekening te houden met deze anciënniteit kan worden bijdragen aan meer diversiteit in het personeelsbeleid.

6.2.7. Visuele handicap

Mensen met een visuele handicap hebben dikwijls geen toegang tot de informatie van de overheid. Het gebeurt dan ook dat de maatregelen of de diensten van de overheden voor hen niet toegankelijk zijn. De informatie die wordt verstrekt door de verschillende overheidsdiensten, moet toegankelijk zijn voor iedereen. De toegankelijkheid van de

aangewende informatiemiddelen moet dan ook altijd worden gecontroleerd (grootte van de lettertekens, kleurcontrasten ...). Elke website van de overheidsdiensten kan op die manier worden nagekeken en aangepast, zodat deze beantwoorden aan de criteria van "AnySurfer", het Belgische kwaliteitslabel voor toegankelijke websites.

6.2.8. Erkenning van beroepsopleidingen

Sommige werkzoekenden die niet in het bezit zijn van een erkend diploma, maar wel een beroepsopleiding hebben gevolgd die wordt georganiseerd en gesubsidieerd door de overheid, worden niettemin geweigerd voor een betrekking bij de overheid. Het Centrum is voorstander van een erkenning van de beroepsopleidingen, gegeven door de hiertoe bevoegde overheidsorganen en privé-instanties, zodat personen in bezit van een dergelijk getuigschrift toegang hebben tot een betrekking bij de overheid.

6.2.9. Evaluatie en verbetering van de informatie over de gezondheidstoestand van kandidaat-ambtenaren en ambtenaren bij de overheid.

Het Centrum dringt aan op een evaluatie van de normen en regels voor het medisch onderzoek bij selecties of bij medische controles van het personeel om na te kijken of deze correct worden toegepast, vooral in functie van het verbod op aidstesten of op het voorspellend genetisch onderzoek. Daarnaast beveelt het Centrum ook aan om opnieuw de aandacht te vestigen op het verbod op de uitvoering van biologische testen, van medisch onderzoek of op andere verzameling van gegevens met als doel inlichtingen te verzamelen over de gezondheidstoestand, tenzij deze informatie nodig is omwille van specifieke kenmerken van de (op te nemen) functie en om te kunnen beslissen over de op dat ogenblik bestaande bekwaamheid van een kandidaat of van een werknemer voor de concrete arbeidsplaats.

Om discriminaties op grond van gezondheidstoestand uit te sluiten, moeten bepaalde regels worden uitgeklaard samen met alle betrokken actoren (federale overheidsdiensten en diensten van preventieadviseurs / arbeidsgeneeskundige diensten) en is het noodzakelijk de effecten en de impact te evalueren van de omzendbrief n°539 van 4 november 2003 over het gezondheidstoezicht op personeelsleden van het federaal openbaar ambt (FOD Personeel & Organisatie) ten aanzien van een aantal bestaande wettelijke normen en regels (wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd, het koninklijk besluit van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers en de wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk).

Op die manier kunnen in functie van de resultaten van de evaluatie de precieze vereisten voor elk van deze regels worden uitgeklaard. Bovendien dient erop toegezien dat de medische criteria worden geëvalueerd en dat de criteria die eventueel aanleiding kunnen geven tot discriminatie op grond van de gezondheidstoestand, worden aangepast aan de actuele wetgeving.

6.2.10. De toegang tot burgerlijke ambten voor vreemdelingen vergemakkelijken

Het Centrum beveelt aan dat de administratie werk zou maken van een overzicht van de betrekkingen, waarvoor een verwijzing bestaat naar de notie "rechtstreekse of onrechtstreekse deelneming aan het openbaar gezag". Inderdaad, daar waar voor een statutaire functie de

kandidaat de Belgische nationaliteit moet hebben of onderdaan moet zijn van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte en terwijl geen enkele nationaliteitsvereiste wordt opgelegd voor contractuele functies, zijn enkel Belgen toegelaten als de betrekkingen een rechtstreekse of onrechtstreekse deelneming aan het openbaar gezag inhouden en strekken tot de bescherming van de algemene belangen van de Staat of andere openbare instanties. In navolging van de interministeriële conferentie over het migrantenbeleid van juli 2002 werd een werkgroep belast met de opstelling van een lijst van de betrekkingen die een rechtstreekse of onrechtstreekse deelneming aan het openbaar gezag inhouden (artikel 39 ER). Deze lijst dient gefinaliseerd en vastgelegd in een Koninklijk Besluit.

6.3. Aanbevelingen in verband met migratie

6.3.1. Visa met het oog op gezinshereniging: toelaten dat de vreemdeling de aanvraag mag indienen in België.

In het nieuwe artikel 12bis van de wet van 15.12.80 worden drie gevallen genoemd, waarin de vreemdeling een aanvraag kan indienen bij het gemeentebestuur van zijn verblijfplaats. In de praktijk geeft de Dienst Vreemdelingenzaken al, geval per geval, de toelating dat dossiers voor gezinshereniging op dat niveau worden ingediend. De Europese richtlijn in dit verband maakt ook allusie op deze mogelijkheid om dossiers voor de aanvraag van visa *via* de gemeente. Het Centrum stelt voor dat een omzendbrief wordt gemaakt over de criteria waaraan een vreemdeling moet beantwoorden om het dossier voor het aanvragen van visa in het kader van een gezinshereniging te mogen aanvragen via het gemeentebestuur van zijn Belgische verblijfplaats.

7. Minister van Werk

7.1. Aanbevelingen in verband met discriminatie

7.1.1. Uitbreiding van de opdrachten van de cel « multiculturele onderneming» van de FOD Tewerkstelling

De cel "Multiculturele Onderneming" werd opgericht om in de bedrijven het diversiteitbeleid en de aandacht voor het interculturele en voor de bestrijding van discriminaties, in het bijzonder op grond van etnische afkomst, aan te moedigen en te ondersteunen. Rekening houdende met de uitbreiding van de motieven voor discriminatie bij tewerkstelling en arbeid met handicap, gezondheidstoestand, seksuele geaardheid ... als beschermde criteria op grond waarvan niet mag worden gediscrimineerd volgens de wet van 10 mei 2007, dringt het Centrum aan op de uitbreiding van de bevoegdheden en de opdrachten van deze Cel. Op die manier kan die eveneens worden belast met de behandeling van en de sensibilisatie rond deze andere gronden voor discriminatie alsook rond de diversiteit in de ondernemingen.

7.1.2. Het diversiteitlabel

Het Centrum is voorstander van het verderzetten, consolideren en ontwikkelen van de organisatie van het "Diversity" label door de Regering. Dit Label wordt, op vraag, aan overheidsdiensten en openbare - en privébedrijven toegekend, wanneer zij een diversiteitsbeleid uitwerken, in overeenstemming met de doelstellingen en het streven van dit Label. Het kwam er op initiatief van de Ministers van Maatschappelijke Integratie en van Tewerkstelling en kan een belangrijke steun betekenen voor het Federale regeringsbeleid ter bevordering van de gelijke behandeling op de arbeidsmarkt.

7.1.3. Introductie van een systeem van "monitoring" van de arbeidsmarkt, gebaseerd op de nationaliteit of de nationale afkomst

Om een beter zicht te krijgen op de realiteit van de discriminatie op grond van nationaliteit of nationale afkomst en om de voorzieningen ter bestrijding van discriminaties op grond van nationaliteit of nationale afkomst van tewerkstellingskandidaten beter te kunnen aanwenden en evalueren, verdedigt het Centrum dat de Regering een systeem van *Monitoring van de arbeidsmarkt*, gebaseerd op de nationaliteit of de nationale afkomst, zou ondersteunen, consolideren en ontwikkelen.

De *Monitoring van de arbeidsmarkt* kan worden opgebouwd vanuit objectieve, anonieme en samengevoegde gegevens, afkomstig van een of meerdere bestaande administratieve gegevensbestand(en). De *Monitoring* zal het mogelijk maken om regelmatig de nationale, regionale en lokale arbeidsmarkt volgens nationaliteit of nationale afkomst te analyseren, per sector, per beroepsstatuut en volgens andere kenmerken van de tewerkstelling en arbeid.

7.1.4. Een clause van niet-discriminatie en een "gedragscode" inschrijven in de Collectieve Arbeidsovereenkomsten (CAO)

Het Centrum bepleit dat de Regering zou aanmoedigen en bevestigen dat in de Cao's bepalingen worden uitgewerkt in verband met niet-discriminatie, in combinatie met een gedragscode, in functie van het beheer van de diversiteit. Alle sectoren en nevensectoren dienen betrokken te worden bij deze diversiteitsdynamiek. Deze clausules moeten bekend gemaakt worden (bijvoorbeeld door publicatie als bijlage bij het contract of het arbeidsreglement). Op deze manier kunnen garanties worden geboden voor de behandeling van bepaalde klachten, voor een systeem van sancties voor het niet respecteren van de arbeidsovereenkomst (bijvoorbeeld via bemiddelingsbureaus) en ten slotte voor een regelmatige evaluatie. Met inachtneming van de specifieke kenmerken van elke sector, dienen deze collectieve arbeidsovereenkomsten te beantwoorden aan een gelijkaardig lastenboek, dat is onderhandeld en waarover instemming bestaat.

Op dit ogenblik staan er in een aantal Collectieve Arbeidsovereenkomsten ook bepalingen over het probleem van discriminaties, hetzij door de invoering van een speciale clausule 'antidiscriminatie', hetzij door de uitwerking van een specifieke gedragscode, of soms door beide. Toch bestaat een dergelijke clausule en gedragscode niet voor alle sectoren en nevensectoren. En in de sectoren, waarvoor ze wel zijn uitgewerkt, is geen enkele opvolging voorzien in termen van evaluatie. Dit is onder andere ook het geval voor de Collectieve Arbeidsovereenkomst van 7 mei 1996 over de uitzendarbeid. Ondanks het dwingende karakter van het KB van 9 september 1996 staat er in deze CAO geen echt sanctiesysteem en werd het ook nooit geëvalueerd.

7.1.5. Onderzoek naar de wetgeving in verband met "overmacht"

Wanneer een werknemer het slachtoffer is van een arbeidsongeval of wanneer hij een handicap oploopt tijdens het werk onder contract, roept de werkgever dikwijls "overmacht" in om een einde te stellen aan het contract, omdat de werknemer de oorspronkelijk overeengekomen arbeid niet meer kan uitvoeren. De werknemer wordt dan ontslagen zonder opzegvergoeding. Dit is een wettelijke mogelijkheid die soms in strijd is met de antidiscriminatiewet die aan de werkgever oplegt om redelijke aanpassingen te doen in functie van de mindervalide werknemer. En terwijl er momenteel wel wordt gewerkt aan de wettelijke wijzigingen in verband met de situatie van werknemers die volledig en definitief onbekwaam zijn voor het werk (nieuwe artikel 34 van de wet van 3 juli 1978 op de arbeidscontracten, waarvoor er nog Koninklijke besluiten moeten uitgevaardigd worden voor de toepassing), is er nog geen enkele regeling voor de situatie van werknemers met een tijdelijke ongeschiktheid. In afwachting werd een studie gefinancierd om de notie "redelijke aanpassingen" te definiëren ten aanzien van overmacht en de interpretatie van dat laatste in verband met de antidiscriminatiewet. Op basis van de resultaten van deze studie kan een concreet reglement worden uitgewerkt, waardoor het principe van overmacht kan worden afgebakend en elke vorm van misbruik kan worden vermeden.

7.1.6. Kennis nemen van het verslag van een onderzoek door de Sociale Inspectie

In het kader van een strafonderzoek is het door de sociale inspectie opgestelde onderzoeksrapport in principe geheim. De benadeelde of het Centrum kan echter na verloop van tijd via een burgerlijke partijstelling inzage krijgen in het strafdossier. Dit laat toe om te bekijken of het wenselijk is om aan te dringen op bijkomende onderzoeksdaeden, op een bemiddeling in strafzaken of op effectieve strafvervolgning (wet Franchimont). Het is echter onduidelijk in hoeverre het Centrum zich daarnaast ook zou kunnen beroepen op het artikel 6 van de wet van 16 november 1972 dat, mits toestemming van de rechterlijke overheid,

voorziet in een soepeler mededeling van stukken en inlichtingen, ingewonnen door sociale inspecteurs, aan 'de ambtenaren belast met het toezicht of met de toepassing van een andere wetgeving'.

Ook buiten het kader van een strafonderzoek (nl. inbreuken op de burgerrechtelijke bepalingen van de antidiscriminatie wetten of van de antipestwetgeving) is het onduidelijkheid in hoeverre het Centrum zich kan beroepen op het art. 5 van de wet van 16 november 1972 dat in een soepele mededeling voorziet van stukken en inlichtingen ingewonnen door sociale inspecteurs aan de hierboven vermelde ambtenaren.

Niettemin is het belangrijk om uit te maken of een sociale inspecteur al dan niet gerechtigd is om het volledige onderzoeksrapport over te maken aan het Centrum, aangezien een schending van zijn beroepsgeheim kan leiden tot de nietigheid van deze bewijselementen. In tweede instantie dient men na te gaan welke delen van het onderzoeksrapport door het Centrum mogen meegedeeld worden aan de benadeelde.

Om deze situatie te verduidelijken, zijn er 2 opties mogelijk:

- Een precisering aanbrengen bij het artikel 3,10° van de oprichtingswet van het Centrum van 15 februari 1993, evenals bij de artikelen 32 van de antidiscriminatie wet van 10 mei 2007 en bij artikel 34 van de antiracismewet van 30 juli 1981 (zoals gewijzigd door de wet van 10 mei 2007)
- Een nieuw artikel *5bis* en *6bis* toevoegen in de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

7.2. Aanbevelingen in verband met migratie

7.2.1. Een einde stellen aan de overgangsperiode voor de werknemers uit de nieuwe Lidstaten van de EU; versnellen van de toegang voor werknemers die onderdaan zijn van Bulgarije en Roemenië

Het Centrum beveelt de regering aan om zo snel mogelijk de maatregelen uit te voeren die werden aanvaard door de Ministerraad van 27 februari 2006, om alle beperkingen op te heffen in verband met het vrije verkeer van loontrekkende werknemers uit de 8 nieuwe Lidstaten.

Eenmaal dit gebeurd en gezien de uitbreiding van de Europese Unie tot Roemenië en Bulgarije op 1 januari 2007, stelt het Centrum voor aan de Regering om te onderzoeken of het nodig is om overgangsmaatregelen toe te passen voor de toegang tot de arbeidsmarkt van loontrekkende werknemers uit Bulgarije en Roemenië tot 1 januari 2009 en ook te onderzoeken of het opportuun is om deze maatregelen daarna nog te verlengen.

Behalve in het geval van risico op ernstige ontwrichting van de interne arbeidsmarkt, stelt het Centrum voor dat de voorwaarden voor het vrij verkeer en voor de toegang tot de arbeidsmarkt van Bulgaarse en Roemeense werknemers worden geharmoniseerd met deze van onderdanen van de 8 nieuwe Lidstaten.

8. De Minister van Klimaat en Energie (Verbruik)

Aanbevelingen in verband met discriminatie

8.1. Bankdiensten voor iedereen

8.1.1. Kredietkaarten voor mindervalide personen

Talrijke mindervaliden die leven van een vervangingsinkomen of van een integratietegemoetkoming kunnen bij de banken geen kredietkaart krijgen. De kredietkaart is nochtans het betalingsmiddel bij uitstek voor aankopen via Internet, waarvan mensen met een handicap graag gebruik maken, gezien hun beperkte bewegingsmogelijkheden. De bankinstellingen vragen echter voldoende garanties voor de kredietwaardigheid van hun klanten. Er kan een gesprek op gang worden gebracht met de bank-sector om te onderzoeken op welke manier personen met een handicap een bankkaart kunnen krijgen in ruil voor voldoende garanties voor de bankinstellingen: geplafonneerde bedragen, vaste maandelijkse afbetaling ...

8.1.2. Basisbankdienst voor iedereen

Het Centrum stelt voor dat een omzendbrief van de FOD Financiën de toepassingsregels uitklaart over de verplichting om « de klanten te identificeren », voorzien door de wet van 11 januari 2003 ter voorkoming van witwaspraktijken, om de praktijken van de banken meer op elkaar af te stemmen.

Het Centrum stelt eveneens voor om de wet van 24 maart 2003 ter invoering van een basisbankdienst te amenderen zodanig dat het recht op opening van een geblokkeerde rekening voor de huurwaarborg kan worden gevestigd.

De imperatieven van de wet tegen de witwaspraktijken hebben tot gevolg dat de banken de identiteit en de woonplaats van de klant moeten kunnen vaststellen. Op basis van deze richtlijnen van de Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen (CBFA) verwarren de banken deze vereiste dikwijls met de vereiste van een verblijfstitel. Welnu, een persoon, bijvoorbeeld, die zijn nationaal paspoort heeft en een bewijs van domicilie (een hangende aanvraag voor regularisatie) beantwoordt aan de vereisten van de wet. Sommige banken weigeren echter een rekening te openen of hun klant verder te bedienen eenmaal hun verblijfstitel is verworpen of werd ingetrokken. Zo zijn er vreemdelingen in een situatie van onwettig verblijf die, als gevolg van een vonnis, toch recht hebben op verschillende soorten sociale hulp of schadevergoedingen die zij niet kunnen krijgen doordat zij geen bankrekening op hun naam hebben.

Zelfs personen die wel degelijk beschikken over een tijdelijk verblijfsrecht, hebben het niet gemakkelijk om een zichtrekening te openen, omdat de banken een meer « betrouwbare » verblijfstitel vragen. Het Immatriculatieattest zal in heel wat gevallen niet worden aanvaard, maar het Inschrijvingsgetuigschrift in het vreemdelingenregister en de Identiteitskaart voor vreemdelingen meestal wel. De praktijk zal trouwens van bank tot bank verschillen.

De mogelijkheid om een geblokkeerde rekening voor de huurwaarborg te openen is zo goed als zeker een voorwaarde voor de toegang tot het recht op huisvesting. Dit bewijst hoe

belangrijk het is dat er maatregelen komen om de toegang tot een dergelijke bankrekening beter te organiseren.

8.2. Verzekeringen voor iedereen

8.2.1. Overleg met de Verzekeringsmaatschappijen

De geneeskunde evolueert zeer snel en ernstige ziektes (zoals aids, hartproblemen en zelfs kanker) kunnen momenteel dikwijls onder controle worden gehouden en zelfs genezen. De verzekeringsmaatschappijen dienen ervan overtuigd te worden om de manier, waarop zij het te verzekeren risico schatten, aan te passen aan deze evolutie en meer creativiteit aan de dag te leggen. Zo zou men, mits bepaalde wetsaanpassingen, kunnen denken aan bijpremies die in de tijd kunnen evolueren en kunnen dalen of wegvallen in functie van de evolutie van de ziekte. Het gesprek moet in elk geval op gang worden gebracht.

8.2.2. Twee nieuwe wetten ter bescherming van chronische zieken en van personen met een handicap voor de hospitalisatieverzekeringen en voor bepaalde verzekeringen tegen inkomensverlies.

Twee recente wetten wijzigden de voorwaarden voor de toekenning van een hospitalisatieverzekering zowel door privé-maatschappijen als door de mutualiteiten.

Door de wet van 20 juli 2007, van toepassing op de private ziekteverzekeringsovereenkomsten, kan men zowel een hospitalisatieverzekering als een verzekering tegen inkomensverlies afsluiten voor het leven. Het is dus niet langer mogelijk dat een verzekeraar een verzekeringscontract verbreekt indien de ziekte zich voordoet na de ondertekening van het contract, behalve als de verzekerde, in zijn eigen belang, een beperking in de tijd van het contract heeft gevraagd. Deze zelfde wet verplicht de verzekeraars ook om een hospitalisatieverzekering af te sluiten met personen die, op het ogenblik van de afsluiting van het contract, lijden aan een chronische ziekte of een handicap hebben, aan een tarief dat identiek is aan het tarief voor de premie die wordt aangerekend aan gezonde personen die een dergelijke verzekering afsluiten.

De wet van 11 mei 2007 vergemakkelijkt de toegang tot een hospitalisatieverzekering van de mutualiteiten voor personen die lijden aan een chronische ziekte of die al een slechte gezondheid hebben. De mutualiteiten zijn inderdaad verplicht, op grond van deze wet, om de aansluiting te aanvaarden bij een hospitalisatieverzekeringdienst van iedere persoon die voldoet aan de wettelijke of reglementaire voorwaarden om lid te worden van een mutualiteit. De mutualiteiten kunnen voor aansluiting evenwel een leeftijdsbeperking inbouwen tot 65 jaar.

Deze wetten bepalen echter ook dat zowel de private ziekteverzekeringen als de mutualiteiten een beperking in de dekking kunnen voorzien, gebaseerd op een forfait of op het tarief voor een « gemeenschappelijke kamer ».

Deze nieuwe wetgevingen komen tegemoet aan heel wat hinderpalen voor de verzekeraarbaarheid van mensen met een handicap of van chronische zieken. De maatregelen van deze nieuwe wetten (die van kracht zijn sinds 1 juli 2007) en concreet de verplichting om chronische zieken en personen met een handicap voor het leven te verzekeren zullen slechts van toepassing zijn tot 31 december 2008 voor de mutualiteiten en tot 30 juni 2009 voor de private verzekeringen. Wat er daarna zal gebeuren (al of niet behouden van deze verplichting)

hangt af van de resultaten van een evaluatie die moet gebeuren tegen uiterlijk 1 oktober 2008 voor de mutualiteiten en tegen uiterlijk 31 december 2008 voor de private verzekeringsmaatschappijen. Men zal dus bijzonder aandachtig moeten zijn voor de resultaten van deze evaluatie en voor de consequenties van deze resultaten in termen van de eventuele wijziging van de wettelijke maatregelen in kwestie.

Er bestaan niettemin nog heel wat andere problemen met andere types van verzekeringen, waarvoor een oplossing moet worden gevonden. Een bijkomende wetgeving, in het bijzonder over het recht op een levensverzekering, kan meer veiligheid en rechten garanderen, tegelijk voor verzekeraars en verzekerden.

8.2.3. Verzekering voor een elektrische rolstoel

Niet alle verzekeringsmaatschappijen zijn bereid de burgerlijke aansprakelijkheid te dekken van een elektrische rolstoel. Mensen die zich in een rolstoel verplaatsen, zijn verplicht om hun elektrische rolstoel te verzekeren zoals een brommertje, wat natuurlijk een belangrijke en overdreven meerkost met zich meebrengt. Een gesprek met de verzekeringssector kan leiden tot een oplossing die alle betrokken partijen tevreden stelt.

8.3. Openbaar toegankelijke gebouwen: veiligheid en brandverzekering

Personen met een handicap zien zich dikwijls de toegang geweigerd tot openbaar toegankelijke gebouwen, omdat het risico op brand te groot is of omdat de brandverzekering dat risico niet dekt. Daarom moet de reglementering in verband met de brandveiligheid van openbaar toegankelijke gebouwen worden aangepast. Bovendien moeten er ook oplossingen worden gevonden voor de problemen die zich dan eventueel stellen in verband met de aansprakelijkheid voor de brandverzekering.

8.4. Bestrijding van discriminaties op de huisvestingsmarkt:

8.4.1. Een kader voor bepaalde selectiecriteria, door een federale wetgeving

Eigenaars of hun gemandateerde verhuurders hanteren soms bij de selectie van een kandidaat-huurder bepaalde criteria die direct of indirect verband houden met motieven, die beschermd worden door de antidiscriminatiewetten, zoals de weigering om te verhuren aan een persoon met een vervangingsinkomen (OCMW of invaliditeitsuitkeringen).

Deze criteria hebben echter rechtstreeks niets te maken met de solvabiliteit of met de sérieux van een kandidaat. Misbruik maken van dergelijke criteria kan dan ook leiden tot discriminatie.

Het Centrum stelt voor in een federale wetgeving³ een wettelijk kader te voorzien voor bepaalde selectiecriteria:

Hierbij moet duidelijk worden aangegeven welke documenten of elementen voor het afsluiten van een huurovereenkomst al dan niet in overweging mogen worden genomen door eigenaars of hun gemandateerde verhuurders, op basis van volgende gegevens:

- Het moet verboden zijn om bepaalde documenten te eisen, enerzijds op grond van de eerbiediging van de privacy (bijvoorbeeld: een bewijs van goed gedrag en zeden of gelijkaardige uittreksels uit het strafregister) en anderzijds op grond van de

³ Bijvoorbeeld de Huurwet met betrekking tot huurovereenkomsten betreffende de woning bestemd tot hoofdverblijfplaats van de huurder van 20 februari 1991 of de programmawet of een andere.

bescherming van persoonsgegevens (persoonlijk medisch dossier, behalve in gevallen van specifieke of aangepaste huisvesting);

- Er dienen beperkingen te worden ingebouwd in de eis om een bewijs van inkomen voor te leggen, met name enkel met het oog op een redelijke vraag naar de solvabiliteit van de huurder en met het doel elke vorm van misbruik hiervan te voorkomen;
- Vervangingsinkomens moeten expliciet erkend worden als een bron van inkomsten die in aanmerking wordt genomen bij een eventueel onderzoek naar de solvabiliteit van de kandidaat-huurder.

Hierdoor kunnen ondubbelzinnige, heldere en objectieve regels worden vastgelegd, waardoor het gevaar kan worden vermeden dat er beroep wordt gedaan op subjectieve criteria die in strijd zijn met de beschermde criteria van de antidiscriminatie wetten.

Vermits dit voorstel eveneens dient rekening te houden met het respect voor de vrijheid van de eigenaar-verhuurder en het discriminatieverbod moet kunnen verzoend worden met diens legitieme belangen, is het noodzakelijk om hierover overleg te plegen met representatieve instanties, zoals onder andere het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars (BIV) en het Nationaal Eigenaarssyndicaat.

8.4.2. Invoegen van een clause van non-discriminatie in contracten van vastgoedmakelaars en woningbureaus

Vandaag staan de agentschappen op economisch vlak in een zwakke positie en zijn zij geneigd om gevolg te geven aan discriminerende orders van hun klanten uit vrees voor klantenverlies.

Op dit vlak bieden de antidiscriminatie wetten weinig oplossing door de lange juridische procedures. En dat geldt ook voor de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek. Daarin is ook voorzien dat contracten onrechtmatig zijn, indien er bepalingen in zijn opgenomen die ingaan tegen de wet (tegen de antidiscriminatie wetten bijvoorbeeld). Het biedt inderdaad de mogelijkheid voor een agentschap om een herstelbetaling te eisen van de eigenaar voor het niet nakomen van de contractbepalingen. Ook hier echter betekent dit een investering in een lange en onzekere juridische procedure.

Het Centrum stelt voor:

- een uitdrukkelijke clause toe te voegen aan het typecontract van agentschappen, met als doel om expliciet te voorzien dat het niet respecteren van de wet (met inbegrip van de antidiscriminatie wet) door een van de partijen een motief kan zijn voor het verbreken van de overeenkomst ten nadele van de partij die in gebreke blijft, met een vergoeding, waarvan het bedrag zal worden ingeschreven in de overeenkomst;
- deze clause van non-discriminatie toe te voegen aan de deontologische code van de vastgoedmakelaars en woningbureaus: om de concurrentie tussen de maatschappijen te voorkomen moet deze clause verplicht worden in alle typecontracten tussen maatschappijen en klanten.

Ter informatie, het Centrum en het BIV stelden een werkgroep samen die onder meer met de discussie over deze twee voorstellen is belast.

8.4.3. Het wettelijk verbod op discriminatie in de huisvesting onder de aandacht brengen, zoals dit is bepaald in de voorschriften voor het afsluiten van een huurovereenkomst in de Huisvestingscode.

9. Minister van Buitenlandse Zaken

België zal opnieuw het voorzitterschap van de EU waarnemen tijdens het tweede semester van 2010. Het Centrum zal op tijd voorstellen formuleren voor de agenda van het Belgische voorzitterschap voor de materies waarover het Centrum bevoegd is.

Er heerst een zekere ongerustheid over de overlapping van de opdrachten van verschillende internationale organisaties, waar België deel van uitmaakt. Elk van de opdrachten van het Centrum (racisme, antisemitisme, discriminatie, integratie, asiel, migratie, vreemdelingenrecht, mensenhandel ...) heeft een internationale dimensie. Het is noodzakelijk dat deze thema's op de agenda staan van de internationale partners. Toch blijft er onduidelijkheid over de opdrachten van die verschillende internationale organisaties. Aan de ene kant creëert dit problemen van 'dubbel gebruik', aan de andere kant blijven daardoor heel wat lacunes bestaan. Het 'dubbel gebruik' doet zich vooral voor op vlak van de gevraagde verslaggeving door de verschillende elkaar overlappende internationale organisaties, met elk een andere timing, met andere interpretaties aan dezelfde begrippen ... Het is van essentieel belang dat deze internationale organisaties (de EU, de Raad van Europa, de OVSE en de UNO) de violen beter op elkaar afstemmen om de inspanningen die worden gedaan door elk van deze organisaties maximaal te laten renderen.

9.1. Aanbevelingen in verband met discriminatie

9.1.1. Europese Unie

9.1.1.1. Bestrijding van het georganiseerde racisme op Europees niveau

De strijd tegen racisme, xenofobie en negationisme moet worden toegevoegd aan de lijst van bevoegdheden van Europol (samenwerking van de politiediensten) en van Eurojust (samenwerking van de gerechtelijke diensten). Het gaat om de bevordering van de strijd tegen het georganiseerde racisme, met inbegrip van negationisme, dat een vorm van grensoverschrijdende criminaliteit is (ook via Internet), meer bepaald door internationale of transnationale netwerken en groeperingen.

9.1.1.2. Inbreuken op de wet in andere Lidstaten van de Europese gemeenschap

Het recht op non-discriminatie of het recht om niet vervolgd te worden op grond van afkomst of seksuele geaardheid is nog lang niet overal werkelijkheid, zelfs niet in andere Lidstaten van de Europese Unie en vooral niet in de nieuwe Lidstaten van de EU. Om lid te kunnen worden van de EU hebben deze landen dikwijls een lange weg afgelegd: onder druk van de EU werden repressieve wetten ongedaan gemaakt en soms werden andere maatregelen genomen om de situatie van bepaalde groepen, zoals de Holebi, of van bepaalde minderheden, bijvoorbeeld de Roma, te verbeteren.

De toetreding van deze landen tot de EU rechtvaardigt echter geen misplaatste zelfgenoegzaamheid. De Europese Unie moet alert blijven en erop toezien dat we er niet op achteruitgaan, nu deze landen deel uitmaken van de EU. België kan op dit vlak een pioniersrol spelen.

Het Centrum beveelt aan dat België, naar het voorbeeld van Nederland, een richtplan ontwikkelt over de manier waarop de bestrijding van elke vorm van discriminatie in andere

Lidstaten van de EU kan worden ondersteund door de Belgische buitenlandse politiek. Het Centrum beveelt ook aan dat Buitenlandse Zaken zou reageren in geval van discriminaties en vervolgingen door de nationale instanties, of als deze instanties zelf niet op gepaste wijze reageren, als zij met dergelijke fenomenen worden geconfronteerd.

9.1.1.3. Richtlijnen voor integrale toegankelijkheid

België moet de Europese Gemeenschap aanzetten om richtlijnen op te stellen voor de integrale toegankelijkheid. Deze kunnen in verschillende stappen worden uitgewerkt, volgens de diverse sectoren: openbaar vervoer, Horeca, openbaar toegankelijke gebouwen ...

9.1.1.4. Het toepassingsveld van de Europese antidiscriminatie richtlijn 2000/78 verruimen

België moet aandringen bij de Europese Unie om het toepassingsgebied van de Europese antidiscriminatie richtlijn 2000/78 te verruimen. Naar analogie met de Europese Richtlijn 2000/43 betreffende het racisme, kan het terrein waarop de Europese antidiscriminatie richtlijn 2000/78 van toepassing is, niet beperkt blijven tot de domeinen van tewerkstelling en arbeid. Deze Richtlijn dient ook van toepassing te zijn op het leveren van goederen en verlenen van diensten. België maakte al deze logische keuze door de aanvaarding van een eigen federale antidiscriminatie wet in 2003 en ook door de twee nieuwe wetsontwerpen die momenteel onderzocht worden in de Kamer.

9.1.2. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)

België nam in 2006 met succes het voorzitterschap op van de OVSE en heeft daarin bijzondere aandacht besteed aan de strijd tegen discriminaties en antisemitisme en aan racismebestrijding en heeft zich ingezet voor een open en verdraagzame samenleving. Het zal belangrijk zijn dat deze punten ook de komende jaren nog op de agenda van de OVSE blijven staan, met voldoende overleg met andere internationale instellingen (Europese Unie, Raad van Europa, Verenigde Naties) om gevallen van 'dubbel gebruik', zoals dubbele verslaggeving, te vermijden.

9.1.3. Verenigde Naties: een nationaal plan voor racismebestrijding

In navolging van de Wereldconferentie tegen racisme, moet België voor een nationaal actieplan zorgen voor de strijd tegen het racisme, in overeenstemming met de Verklaring en het Actieprogramma die in 2001 werden goedgekeurd in Durban. De opdracht om dit actieplan voor te bereiden werd toevertrouwd aan het Centrum. Het Centrum heeft dan ook heel wat energie en middelen geïnvesteerd in de uitwerking van twee versies van een ontwerp voor een nationaal actieplan. Daarop volgden meerdere coördinatievergaderingen met vertegenwoordigers van de federale overheid en van de deelgebieden die binnen de grenzen van hun respectievelijke bevoegdheden een bijdrage moeten leveren aan de uitwerking van dit nationaal plan. Dit plan wordt best nu gefinaliseerd zodat het kan worden goedgekeurd door de overheden van de deelgebieden, maar ook door de federale overheid, en het zou goed zijn als hiervoor ook de nodige budgettaire middelen en mensen worden vrijgemaakt.

Op dit ogenblik bereiden de Verenigde Naties een conferentie voor, als opvolging van Durban voor 2008-2009, over de daadwerkelijke uitvoering van de aanbevelingen van de Conferentie van Durban.

Binnen de intergouvernementele voorbereidingsgroep bepleit de Europese Unie een inhoudelijk "status quo" en wenst prioritair aandacht te besteden aan de versterking van de mechanismen voor opvolging, begeleiding en controle om de repercussies van de nationale actieplannen in de praktijk te kunnen verifiëren. België is momenteel een van de weinige landen die lid zijn van de EU waarvan het nationaal actieplan nog niet klaar is en dit terwijl een tekstontwerp, dat dateert van 2003, op internationaal niveau als voorbeeld werd voorgesteld.

9.2. Aanbevelingen in verband met migratie

9.2.1. Ratificatie van de Internationale Conventie over de bescherming van de rechten van alle buitenlandse werknemers alsook van hun gezinsleden

Het Centrum herhaalt de wens dat België de Internationale Conventie zou ratificeren. Talrijke studies tonen aan dat ons land zich in de feiten conformeert aan deze Conventie en dat de impact van deze ratificering niet heel sterk zou zijn. De Vlaamse regering van haar kant heeft in 2004 een resolutie in dezelfde zin gestemd. In ieder geval wenst het Centrum dat België initiatief neemt voor de realisatie van de aanbevelingen van het Wereldforum « Migraties en ontwikkeling » (10 en 11 juli, Brussel), geformuleerd om uit de impasse te geraken die is ontstaan door het feit dat deze Conventie nog niet werd geratificeerd door het grootste deel van de ontwikkelde Naties.

9.2.2. Het werk van huisbedienden bij het diplomatiek personeel beter omkaderen

Het Centrum en de onthaalcentra voor onthaal van slachtoffers van mensenhandel worden zo nu en dan geconfronteerd met gevallen van misbruik, waar inwonende huispersoneel, in dienst van diplomatieke missies of van individuele diplomaten, het slachtoffer van zijn: lonen die niet volledig worden uitbetaald, paspoorten die worden afgenomen, onaanvaardbare werkomstandigheden, tot zelfs misbruiken van seksuele aard. Deze misbruiken worden aangemoedigd door de extreme kwetsbaarheid van deze mensen ((= hun verblijfsstatuut is rechtstreeks afhankelijk van hun beroepssituatie, zonder enige mogelijkheid om uit hun situatie van armoede en onzekerheid te ontsnappen) en door de straffeloosheid van de werkgevers die, beschermd door hun diplomatieke status, een arbeidsovereenkomst aan hun laars lappen.

Om dergelijke situaties te vermijden, stelt het Centrum twee types van oplossing voor..

« Preventieve » oplossing:

- inrichten van een « pool/agentschap », verbonden aan de FOD Buitenlandse zaken, waar alle huisbedienden worden ingeschreven en die het contactpunt vormt (« enig loket »), belast met een observatieopdracht voor de arbeidsomstandigheden en het respecteren van de regels en normen voor huispersoneel van diplomatieke missies of van individuele diplomaten.

« Curatieve » oplossingen:

- de mogelijkheid voorzien van een voorlopige verlenging van de speciale verblijfskaart voor huispersoneel in geval van een geschil of een rechtsgeding met de werkgever (in functie van een bemiddeling of van een proces);
- in de regularisatieprocedures uitdrukkelijk de situatie opnemen van huispersoneel in conflict met hun werkgever (individuele diplomaat of diplomatieke missie);

- aanpassing van de status van «slachtoffer van mensenhandel» door uitbreiding tot gevallen van ernstige uitbuiting of van de onmogelijkheid tot vervolging als gevolg van diplomatieke onschendbaarheid.

9.2.3. Betrokkenheid van België bij het Wereldforum «Migraties en ontwikkeling» verderzetten.

De eerste zitting van het Wereldforum voor migratie en ontwikkeling werd door België georganiseerd. Het Centrum, dat hierbij werd betrokken, wenst dat België

- de aanbevelingen van het Forum ook zelf ter harte neemt;
- zich ook in de toekomst in het proces, op gang gebracht door het Forum, investeert, met bijzondere aandacht voor de fundamentele rechten van de migranten.

10. De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (gehandicapten)

10.1. Aanbevelingen in verband met de handicap

(Wij hernemen hier het geheel van de aanbevelingen met betrekking tot handicap en invaliditeit)

10.1.1. Europese Richtlijnen voor integrale toegankelijkheid

België moet de Europese Gemeenschap aanzetten om richtlijnen op te stellen voor de integrale toegankelijkheid. Deze kunnen in verschillende stappen worden uitgewerkt, volgens de diverse sectoren: openbaar vervoer, Horeca, openbaar toegankelijke gebouwen ...

10.1.2. Integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen

In de beheerscontracten met overheidsbedrijven moeten waarborgen worden voorgesteld voor de integrale toegankelijkheid van overheidsgebouwen, voor personeel zowel als bezoekers. In de beheerscontracten met de Post en de NMBS moeten waarborgen worden voorgesteld voor de integrale toegankelijkheid van de postkantoren en de stations.

10.1.3. Toegankelijkheid van loketdiensten

Wanneer mindervalide mensen naar een openbare dienst gaan, worden zij dikwijls geconfronteerd met ontoegankelijke loketten. Er moeten voorstellen worden gedaan voor betere garanties voor toegankelijke loketdiensten bij de verschillende overheidsdiensten, zodat iedereen dezelfde dienstverlening krijgt.

10.1.4. Redelijke aanpassingen voor een overheidsfunctie

Er dient dringend een onderzoek te gebeuren naar de haalbaarheid van redelijke aanpassingen – andere dan de aanpassingen aan de werkplek – voor de leden van het overheids personeel die ten gevolge van ziekte of handicap een tijdelijke of langdurige aanpassing nodig hebben van hun werkregime. Door redelijke aanpassingen te voorzien voorkomt men dat personeelsleden die in staat zijn om te werken, thuis blijven.

10.1.5. Visuele handicap

Mensen met een visuele handicap hebben dikwijls geen toegang tot de informatie van de overheid. Het gebeurt dan ook dat de maatregelen of de diensten van de overheden voor hen niet toegankelijk zijn. De informatie die wordt verstrekt door de verschillende overheidsdiensten moet toegankelijk zijn voor iedereen. De toegankelijkheid van de aangewende informatiemiddelen moet dan ook altijd worden gecontroleerd (grootte van de lettertekens, kleurcontrasten ...). Elke website van de overheidsdiensten dient op die manier te worden nagekeken en aangepast, zodat deze beantwoorden aan de criteria van "AnySurfer", het Belgische kwaliteitslabel voor toegankelijke websites.

10.1.6. Beroepsactiviteit van mindervaliden

Mindervaliden die willen gaan werken, verliezen hun inkomensvervangende tegemoetkoming en hebben daardoor dikwijls niet genoeg inkomsten. Dit betekent een rem op

hun motivatie om een betrekking te aanvaarden. Het ontwerp van Koninklijk Besluit (betreffende de procedure voor de behandeling van toelagedossiers van gehandicapten) biedt niet helemaal een oplossing voor dit probleem. Voor bepaalde categorieën is het tekort aan inkomen nog steeds te belangrijk in geval van beroepsactiviteit.

10.1.7. Aandacht geven aan personen met een handicap bij de organisatie van de verkiezingen

Om te komen tot een integrale toegankelijkheid van de stembureaus en de stemhokjes moeten de organisaties van en voor mindervaliden uitgenodigd worden om actief deel te nemen aan de coördinatie van de verkiezingen. Bovendien moet erop worden toegezien dat er in de akkoorden over de organisatie van de verkiezingen die worden afgesloten tussen de federale regering en de gewestregeringen, een hoofdstuk wordt toegevoegd over de organisatie en de financiering van de toegankelijkheid van de stembureaus en de stemhokjes (die immers worden gebruikt voor de verschillende verkiezingen). Ten slotte moet over het feit dat stembureaus en stemhokjes toegankelijk zijn voor personen met een handicap ook de nodige communicatie gebeuren zodat deze mensen hiervan op de hoogte zijn en dan ook meer gemotiveerd zullen zijn om zelf te gaan stemmen.

10.1.8. Wegnemen van de hinderpalen voor de uitvoering van paramedische beroepen door vreemdelingen

Artikel 49 bis van het Koninklijk Besluit n° 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunde, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies bepaalt dat niet-Europese vreemdelingen die over een gelijkwaardigheidsattest voor hun diploma beschikken (erkenning van de verworven bekwaamheden), nog een toelating (recht op uitvoering van hun beroep) moeten krijgen middels een Koninklijk Besluit. Voor artsen, tandartsen en apothekers is daarbij ook nog een gunstig advies vereist van de Koninklijke Medische Academie. Het nationaliteitscriterium voor het recht op uitoefening van het beroep moet worden geschrapt.

10.1.9. Mindervaliden in het buitenland

Mindervalide 50-plussers die verhuizen naar het buitenland, bijvoorbeeld om gezondheidsredenen, kunnen niet meer genieten van hun inkomensvervangende tegemoetkoming, noch van hun integratietegemoetkoming. Een gewoon pensioen wordt nochtans wel verder uitbetaald in het buitenland. Dit onderscheid moet worden weggewerkt.

10.1.10. Een betere organisatie van de rechtspraak voor mindervalide mensen

10.1.10.1. Redelijke aanpassingen van de rechtbanken

Als justitiabelen worden personen met een handicap dikwijls geconfronteerd met procedures of infrastructuur die voor hen niet toegankelijk zijn. Hierdoor worden zij benadeeld als aan een bepaalde rechtspraak onderworpen personen. Er dringen zich richtlijnen op in verband met de redelijke aanpassingen in de rechtspraak en o.a. met het oog de toegankelijke rechtbanken (zittingzalen, tolken voor doven en doofstommen ...). In dit verband mogen ook de mensen die lijden aan een mentale handicap niet vergeten worden. Als deze mensen bijvoorbeeld worden opgeroepen als getuige, is het belangrijk dat deze getuigenverklaring kan gebeuren in omstandigheden die voor hen niet bedreigend overkomen.

10.1.10.2. Mindervalide gedetineerden

Door plaatsgebrek in de gevangenissen worden heel wat mensen die lijden aan een mentale handicap opgesloten in gewone gevangenissen, met als gevolg dat zij geen aangepaste psychologische begeleiding kunnen krijgen. Voor personen met een fysische handicap moet er voldoende aandacht worden besteed aan de (integrale) toegankelijkheid van de gevangenissen en moeten op korte termijn de nodige aanpassingen worden uitgevoerd.

10.1.11. De toegang tot verbruiksgoederen en diensten

10.1.11.1 Bankdiensten voor iedereen

1. Kredietkaarten voor mindervalide personen

Talrijke mindervaliden die leven van een vervangingsinkomen of van een integratietegemoetkoming kunnen bij de banken geen kredietkaart krijgen. De kredietkaart is nochtans het betalingsmiddel bij uitstek voor aankopen via Internet, waarvan mensen met een handicap graag gebruik maken, gezien hun beperkte mogelijkheden op zich te verplaatsen. De bankinstellingen vragen echter voldoende garanties over de kredietwaardigheid van hun klanten. Er kan een gesprek op gang gebracht worden met de bank-sector om te onderzoeken op welke manier personen met een handicap een bankkaart kunnen krijgen in ruil voor voldoende garanties voor de bankinstellingen: geplafonneerde bedragen, vaste maandelijkse afbetaling ...

2. Basisbankdienst voor iedereen

Het Centrum stelt voor dat een omzendbrief van de FOD Financiën de toepassingsregels uitklaart over de verplichting om « de klanten te identificeren », die is bepaald door de wet van 11 januari 2003 ter voorkoming van witwaspraktijken, om de praktijken van de banken meer op elkaar af te stemmen.

Het Centrum stelt eveneens voor om de wet van 24 maart 2003 ter invoering van een basisbankdienst zodanig te amenderen dat het recht op opening van een geblokkeerde rekening voor de huurwaarborg kan worden gevestigd.

De imperatieven van de wet tegen de witwaspraktijken hebben tot gevolg dat de banken de identiteit en de woonplaats van de klant moeten kunnen vaststellen. Op basis van deze richtlijnen van de Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen (CBFA) verwarren de banken dergelijk identiteitsbewijs dikwijls met een verblijfstitel. Welnu, een persoon, bijvoorbeeld, die zijn nationaal paspoort heeft en een bewijs van domicilie (een hangende aanvraag voor regularisatie) beantwoordt aan de vereisten van de wet. De banken weigeren echter een rekening te openen of hun klant verder te bedienen, eenmaal hun verblijfstitel is verworpen of werd ingetrokken. Toch zijn er vreemdelingen in een situatie van onwettig verblijf die, als gevolg van een vonnis, recht hebben op verschillende soorten sociale hulp of schadevergoedingen die zij niet kunnen krijgen doordat zij niet over een bankrekening op hun naam beschikken.

Zelfs personen die wel degelijk in het bezit zijn van een tijdelijk verblijfsrecht, hebben het niet gemakkelijk om een zichtrekening te openen, omdat de banken een meer

« betrouwbare » verblijfstitel vragen. Het Immatriculatieattest zal in heel wat gevallen niet worden aanvaard, maar het Inschrijvingsgetuigschrift in het vreemdelingenregister en de Identiteitskaart voor vreemdelingen meestal wel. De praktijk zal trouwens van bank tot bank verschillen.

De mogelijkheid om een geblokkeerde rekening voor de huurwaarborg te openen is zo goed als zeker een voorwaarde voor de toegang tot het recht op huisvesting. Dit bewijst hoe belangrijk het is dat er maatregelen komen om de toegang tot een dergelijke bankrekening beter te organiseren.

10.1.11.2. Verzekeringen voor iedereen

1. Overleg met de Verzekeringsmaatschappijen

De geneeskunde evolueert zeer snel en ernstige ziektes (zoals aids, hartproblemen en zelfs kanker) kunnen momenteel dikwijls onder controle worden gehouden en zelfs genezen. De verzekeringsmaatschappijen dienen ervan overtuigd te worden om de manier, waarop zij het te verzekeren risico schatten, aan te passen aan deze evolutie en meer creativiteit aan de dag te leggen. Zo zou men, mits eventuele aanpassingen aan bestaande wetten, kunnen denken aan speciale bijpremies die in de tijd evolueren en kunnen dalen of wegvallen in functie van de evolutie van de ziekte. Het gesprek moet in elk geval op gang worden gebracht.

2. Twee nieuwe wetten ter bescherming van chronische zieken en van personen met een handicap voor de hospitalisatieverzekeringen en voor bepaalde verzekeringen tegen inkomensverlies.

Twee recente wetten wijzigden de voorwaarden voor de toekenning van een hospitalisatieverzekering zowel door privé-maatschappijen als door de mutualiteiten.

Door de wet van 20 juli 2007, van toepassing op de private ziekteverzekeringsovereenkomsten, kan men zowel een hospitalisatieverzekering als een verzekering tegen inkomensverlies afsluiten voor het leven. Het is dus niet langer mogelijk dat een verzekeraar een verzekeringscontract verbreekt indien de ziekte zich voordoet na de ondertekening van het contract, behalve als de verzekerde, in zijn eigen belang, een beperking in de tijd van het contract heeft gevraagd. Deze zelfde wet verplicht de verzekeraars ook om een hospitalisatieverzekering af te sluiten met personen die, op het ogenblik van de afsluiting van het contract, lijden aan een chronische ziekte of die gehandicapt zijn, aan een tarief dat identiek is aan het tarief voor de premie die wordt aangerekend aan gezonde personen die een dergelijke verzekering afsluiten.

De wet van 11 mei 2007 vergemakkelijkt de toegang tot een hospitalisatieverzekering van de mutualiteiten voor personen die lijden aan een chronische ziekte of die al een slechte gezondheid hebben. De mutualiteiten zijn inderdaad verplicht, op grond van deze wet, om de aansluiting te aanvaarden bij een hospitalisatieverzekeringdienst van iedere persoon die voldoet aan de wettelijke of reglementaire voorwaarden om lid te worden van een mutualiteit. De mutualiteiten kunnen voor aansluiting wel een leeftijdsbeperking inbouwen tot 65 jaar.

Deze wetten bepalen echter ook dat zowel de private ziekteverzekeringen als de mutualiteiten een beperking in de dekking kunnen voorzien, gebaseerd op een forfait of op het tarief voor een « gemeenschappelijke kamer ».

Deze nieuwe wetgevingen komen tegemoet aan heel wat hinderpalen voor de verzekeraarbaarheid van mensen met een handicap of van chronische zieken. De maatregelen van deze nieuwe wetten (die van kracht zijn sinds 1 juli 2007) en concreet de verplichting om chronische zieken en personen met een handicap voor het leven te verzekeren zullen slechts van toepassing zijn tot 31 december 2008 voor de mutualiteiten en tot 30 juni 2009 voor de private verzekeringen. Wat er daarna zal gebeuren (al of niet behouden van deze verplichting) hangt af van de resultaten van een evaluatie die moet gebeuren tegen uiterlijk 1 oktober 2008 voor de mutualiteiten en tegen uiterlijk 31 december 2008 voor de private verzekeringsmaatschappijen. Men zal dus bijzonder aandachtig moeten zijn voor de resultaten van deze evaluatie en voor de consequenties van deze resultaten in termen van de eventuele wijziging van de wettelijke maatregelen in kwestie.

Er bestaan niettemin nog heel wat andere problemen met andere types van verzekeringen, waarvoor een oplossing moet worden gevonden. Een bijkomende wetgeving, in het bijzonder over de toegang tot levensverzekeringen, biedt meer garanties voor veiligheid en rechten, tegelijk voor verzekeraars en verzekerden.

3. Verzekering voor een elektrische rolstoel

Niet alle verzekeringsmaatschappijen zijn bereid de burgerlijke aansprakelijkheid te dekken van een elektrische rolstoel. Mensen die zich in een rolstoel verplaatsen, zijn verplicht om hun elektrische rolstoel te verzekeren zoals een brommer, wat natuurlijk een belangrijke en overdreven meerkost met zich meebrengt. Een gesprek met de verzekeringssector kan leiden tot een oplossing die alle betrokken partijen tevreden stelt.

10.1.12. Openbaar toegankelijke gebouwen: veiligheid en brandverzekering

Personen met een handicap zien zich dikwijls de toegang geweigerd tot openbaar toegankelijke gebouwen, omdat het risico op brand te groot is of omdat de brandverzekering dat risico niet dekt. Daarom moet de reglementering in verband met de brandveiligheid van openbaar toegankelijke gebouwen worden aangepast. Bovendien moeten ook oplossingen worden gevonden voor de problemen die zich dan eventueel stellen in verband met de aansprakelijkheid voor de brandverzekering.

10.1.13. Erkenning van aanpassingen aan het voertuig

Er zijn onophoudelijke nieuwe technologische ontwikkelingen en dat is een goede zaak voor personen met een handicap. De mogelijke technieken voor aanpassingen aan de wagen nemen steeds meer toe, waardoor ook mindervaliden met een auto kunnen rijden. Het spreekt vanzelf dat deze aanpassingen moeten beantwoorden aan bepaalde veiligheidsnormen. Dit houdt in dat ze moeten worden gehomologeerd. De procedures kunnen echter vereenvoudigd worden. Zelfs al voldoen deze technische aanpassingen aan de strengste normen van onze buurlanden, toch moet er in België van nul worden begonnen. Dit brengt enorme financiële risico's mee voor wie dergelijke aanpassingen aan de wagen laat uitvoeren.

Het Centrum verdedigt dat in België de aanpassingen aan het voertuig voor mindervaliden automatisch worden gehomologeerd, telkens als deze homologatie is toegekend in een Lidstaat van de EU die even strenge normen hanteert.

10.2. Aanbevelingen in verband met migratie

10.2.1. Sociale bescherming voor minderjarigen “zonder papieren”. (?)

Het Centrum pleit dat alle schoolgaande minderjarigen in België een verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering kunnen krijgen. Voor de kinderen die nog niet de schoolgaande leeftijd hebben bereikt, zou « Kind & Gezin » dit kunnen opvolgen. De creatie van een aparte categorie binnen de ziekte- en invaliditeitsverzekering kan binnen de wetgeving betreffende niet begeleide minderjarigen worden toegevoegd aan de recent ingevoerde categorie van niet begeleide minderjarige schoolgaande kinderen, houders van een dergelijke verzekering.

11. De Vice-Eerste Minister en Minister van Begroting, Mobiliteit en Institutionele Hervormingen (Begroting) (Mobiliteit)

11.1. Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, maar niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

11.2. Erkenning van aanpassingen aan het voertuig

Er zijn onophoudelijke nieuwe technologische ontwikkelingen en dat is een goede zaak voor personen met een handicap. De mogelijke technieken voor aanpassingen aan de wagen nemen steeds meer toe, waardoor ook mindervaliden met een auto kunnen rijden. Het spreekt vanzelf dat deze aanpassingen moeten beantwoorden aan bepaalde veiligheidsnormen. Dit houdt in dat ze moeten worden gehomologeerd. De procedures kunnen echter worden vereenvoudigd. Zelfs al voldoen deze technische aanpassingen aan de strengste normen van onze buurlanden, toch moet er in België van nul worden herbegonnen. Dit brengt enorme financiële risico's mee voor wie dergelijke aanpassingen aan de wagen laat uitvoeren.

Het Centrum verdedigt dat in België de aanpassingen aan het voertuig voor mindervaliden automatisch worden gehomologeerd, telkens als deze homologatie is toegekend in een Lidstaat van de EU die even strenge normen hanteert.

11.3. De mobiliteit van allochtonen verhogen

Er dient meer coherentie te bestaan in de erkenning en uitwisseling van buitenlandse rijbewijzen. Het toepasbare algemene principe zou het volgende moeten zijn: alle geldig verklaarde rijbewijzen (al of niet conform de normale modellen), afgeleverd door Lidstaten die de internationale conventies van Genève en Wenen over het verkeer op de weg hebben ondertekend, kunnen worden erkend en ingeruild tegen een Belgisch rijbewijs. In de andere gevallen (ongeldige rijbewijzen, rijbewijzen die werden afgeleverd door een Staat die deze conventies niet heeft ondertekend), dienen de houders van een rijbewijs te worden vrijgesteld van het volgen van rijlessen, maar wel verplicht tot het afleggen van een theoretisch en praktisch rijexamen, vooraleer zij een Belgisch rijbewijs kunnen krijgen.

11.4. Toegankelijkheid van het luchtverkeer

Binnen de FOD Mobiliteit en Vervoer werd een cel opgericht voor de opvolging van de klachten in verband met de toegankelijkheid van het luchtverkeer. Deze Cel moet structureel verankerd worden zodat minder mobiele mensen steeds een aanspreekpunt hebben in het geval van klachten tegen luchtvaartmaatschappijen.

12. De Vice-Eerste Minister en Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen (Financies)

12.1. Het samenwerkingsakkoord

Tijdens de vorige legislatuur werd onderhandeld over een **samenwerkingsakkoord** tussen de federale Staat en het geheel van de deelgebieden om het « Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding » van een zuiver federale instelling om te vormen tot een **“interfederaal orgaan”**. Het komt er nu op aan om deze onderhandeling zo snel mogelijk af te ronden (idealiter voor het aflopen van het mandaat van de huidige Raad van bestuur in maart 2008). Op die manier zullen de slachtoffers van discriminatie en haatdelicten overal in het land van eenzelfde steun en eenzelfde bescherming genieten, ongeacht de wetgeving die van kracht is. Nieuwe mogelijkheden voor overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden in ons land worden op die manier mogelijk, altijd met respect voor de bevoegdheden van elk van de betrokken partners. Dit akkoord kan eveneens voor een correcte en structurele financiering zorgen van de activiteiten van het Centrum.

Omdat de kans dat dit akkoord volledig rond is voor de maand maart redelijk klein is, kan er misschien beter een tussenstap worden voorzien, met eventuele alternatieven:

- een wijziging van de wet ter oprichting van het Centrum, die het Centrum de mogelijkheden geeft om in rechte op te treden op basis van Decreten en Ordonnanties, op uitdrukkelijke vraag van Gewesten en Gemeenschappen. Een dergelijke tussenoplossing is trouwens noodzakelijk als België zich wil conformeren aan de Europese Richtlijnen;
- de vernieuwing van de Raad van bestuur van het huidige Centrum (als federale instelling) op een zodanige manier dat de samenstelling een voorafspiegeling is van het toekomstige interfederale Centrum;
- de financiering van de activiteiten van het Centrum is verzekerd voor de komende 2 à 3 jaar, maar niet op de lange termijn; indien er echter geen samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met perspectief op de toekomst, zullen nieuwe financieringsmogelijkheden moeten gevonden worden.

12.2. Diversiteitsbeleid, overheidsopdrachten en sociale bepalingen

Om overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten aan te wenden als terrein voor professionele integratie van bepaalde categorieën van werkzoekenden (personen met vreemde nationaliteit of van buitenlandse afkomst, mindervaliden, oudere werknemers ...) zou de onderneming die inschrijft op de opdracht, naast de technische bepalingen in de offerte, ook verplicht moeten worden om aan te tonen dat het managementbeleid van de onderneming rekening houdt met elementen van diversiteitbeleid.

De voorwaarde van deze sociale bepaling, met bindend karakter voor de ontvankelijkheid van de offerte, kan geïntegreerd en verduidelijkt worden onder de administratieve bepalingen van het lastenboek.